

Радмила Царевић

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ

1879–1958

60 година од смрти

биобиблиографија Милутина Миланковића
у фондовима Универзитетске библиотеке у Крагујевцу

електронски каталог изложбе

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА У КРАГУЈЕВЦУ

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ

Издавач

Универзитетска библиотека у Крагујевцу
Улица слободе бб, Крагујевац
www.ub.kg.ac.rs

Главни и одговорни уредник

Весна Абадић

Графички дизајн

Агенција КРУГ

ISBN

978-86-920911-5-5

Година 2018.

Радмила Царевић

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 ГОДИНА ОД СМРТИ

биобиблиографија Милутина Миланковића
у фондовима Универзитетске библиотеке у Крагујевцу

електронски каталог изложбе

Крагујевац, децембар 2018.

УВОДНА РЕЧ

12. децембра ове године навршава се 60 година од смрти Милутина Миланковића, првог Србина доктора техничких наука, професора Београдског универзитета, математичара, геофизичара, астронома, оснивача планетарне климатологије... човека „који је дао два фундаментална доприноса светској науци - *Канон осунчавања Земље и његова примена на проблем ледених доба*, којим је дато егзактно математичко објашњење промена климе на Земљи условљено променама кретања Земље у односу на Сунце. Тиме су објашњена ледена доба која су се десила у геолошкој прошлости Земље, као и климатске промене на Земљи које се могу очекивати у будућности. Други допринос огледа се у примени математичке теорије на проблеме космичке физике, нарочито у истраживањима термичких појава на површинама других планета.”¹

Тим поводом Универзитетска библиотека у Крагујевцу организује изложбу употпуњену каталогом са циљем да, пратећи хронологију његовог живота и рада, одломке из његове књиге *Успомене доживљаји и сазнања*, цитате из његових текстова, библиографију његових дела у фондовима Универзитетске библиотеке у Крагујевцу, као и одабраним текстовима о њему, што више осветли комплетну личност овог нашег научника светског угледа, чији се радови „више и не цитирају експлицитно сваки пут када се помене његова теорија, пошто је она постала део опште прихваћених и опште познатих сазнања, као Дарвинова теорија или Њутнови закони.”²

¹ Даница Спасова, Славко Максимовић. Милутин Миланковић: путник кроз васиону и векове, Београд, Удружење грађана „Милутин Миланковић”, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2009, стр. 5

² Александар Петровић, Стела Филипи Матутиновић. Канон и одзиви: астрономска теорија Милутина Миланковића и савремена наука, Београд, Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, 2009, стр. 41

ПРИНЦИП КАТАЛОГА

У оквиру припреме изложбе и каталога прегледан је сав материјал који Универзитетска библиотека у Крагујевцу поседује и креирани су библиографски записи до тада необрађених радова.

Каталог садржи 153 библиографске јединице. Груписане су на дела Милутина Миланковића у фондовима Универзитетске библиотеке у Крагујевцу, његове радове објављене у монографским публикацијама и зборницима, као и оне штампане у часописима. Посебне целине чине монографске публикације и зборници посвећени Милутину Миланковићу и радови о њему у монографијама, зборницима и периодичним публикацијама.

Ради лакшег сналажења урађен је именски регистар.

Корице свих публикација из прве и треће скупине су скениране.

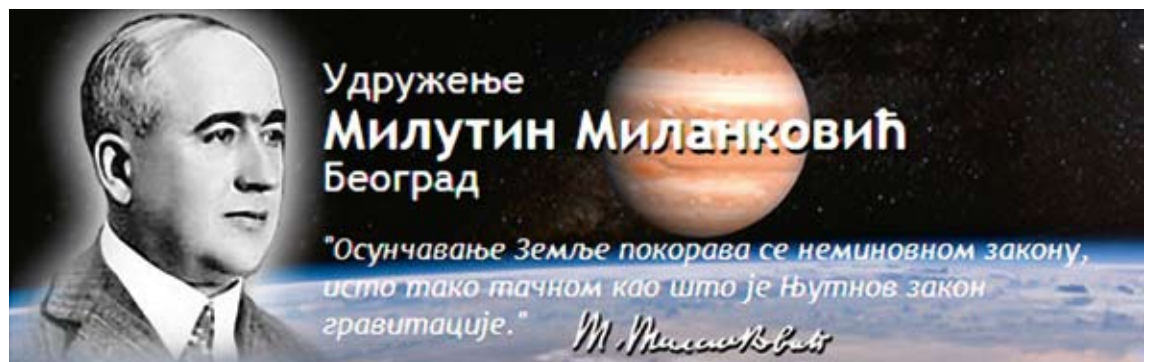
Библиографске јединице у оквиру целина дате су хронолошки по растућим годинама, а у оквиру исте године по абecedном редоследу ауторске или стварне одреднице (у складу са устројством каталога Универзитетске библиотеке у Крагујевцу), независно од језика јединице. Писмо библиографског описа у складу је са писмом библиотечке јединице. Свака публикација обрађена је *de visu* и по стандардима ISBD.

Уколико је рад доступан електронски, дата је и веб адреса са сајта Народне библиотеке Србије.

Библиографија садржи и електронске везе до записа из узајамне базе података COBIB, преко којих је могуће видети које још библиотеке у систему поседују наведену грађу. Поред COBBIS идентификатора, сваки запис садржи и ознаку сигнатуре Универзитетске библиотеке у Крагујевцу.

Значајан број публикација представљених у овом каталогу је из посебних фондова - легата Учитељске школе, Више педагошке школе, професора Вељовића и личне библиотеке Светозара Стојановића.

Велику захвалност дугујем господину Славку Максимовићу, председнику *Удружења Милутиин Миланковић*, за подршку и помоћ у припреми овог каталога, као и за комплетан попис научних и књижевних дела и расправа Милутина Миланковића према оригиналном рукопису самог Миланковића.

Каталог садржи, за ову прилику написан, текст др Александра Петровића, редовног професора културне антропологије на Филолошком факултету у Београду, потпредседника комитета *Човек и биосфера* националне комисије за сарадњу са УНЕСКО-м и члана Одбора Српске академије наука и уметности за динамику климе и дело Милутина Миланковића. Професор Петровић је редактор Изабраних дела Милутина Миланковића (Завод за Уџбенике), награђених 1998. за издавачки подухват године. Објавио је књигу *Осунчавање и клима – Милутиин Миланковић и математичка теорија промене климе*, која је 2002. године промовисана на Самиту планете Земље у Јоханесбургу. Учествовао је у организацији међународног скупа *Paleoclimate and the Earth Climate Changes* који је 2004. године одржан у Српској академији наука и уметности, под покровитељством УНЕСКО-а.

Такође, дат је и линк за снимак предавања професора Петровића, одржаног 25. јуна ове године у Музеју науке и технике, под називом *Етика и феноменологија Милутиина Миланковића*.

У каталогу се налази и линк до аудио снимка – интервјуа Александре Нинковић Ташић, председнице Образовно-истраживачког друштва „Михајло Пупин”, дат радију Светигора, 28. септембра ове године, поводом 60 година од смрти Милутина Миланковића.

Путем својих изузетно надахнутих предавања - *Ајосхоли науке: Пуџин, Тесла и Миланковић (живош, вера и мисао светских генија)*, Александра Нинковић Ташић представља великане наше и светске науке Михајла Пупина, Николу Теслу и Милутина Миланковића, чије је аутобиографске текстове објединила у својој књизи *Звездобројци*, „профилишући духовни триптих српске науке”.

„Оно што их спаја је што су били велики људи. Модерна цивилизација, то како ми данас живимо, лежи на њиховим брилијантним умовима. То шта су они као научници учинили је велико и чини модеран свет. Али, то шта су као људи учинили, верујте ми да је то веће и чини чојство и снагу једног народа”.³

³ <http://www.ico.rs/pupin-tesla-i-milankovic-predavanje-o-velikanima-nauke-odrzano-u-lalicu/>

БИОГРАФИЈА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА

1879.

28. маја рођен у Даљу, у угледној, образованој и имућној породици. Он и његова сестра близнакиња били су најстарији од седморо деце.

1885/89.

Пошто је био болешљиве природе, није ишао у школу, већ су га подучавале гувернанте и приватни учитељи. Испите је полагао у Осјеку. Његов отац предано се бавио синовљевим образовањем, по узору на, тада популарно, дело Емил, просветитеља Ж. Ж. Русоа. Када му је било осам година умире му отац. Бригу о њему, поред мајке и баке, преузима и ујак Василије.

1889/96.

Одлази код ујака Паје и Пере у Осјек и наставља школовање у Реалној гимназији, која је припремала ученике за студије технике и пољопривреде.

Са још два свршена матуранта, Србина из Хабзбуршке монархије, присуствује матурантском састанку у Београду, на коме матуранти усвајају резолуцију да ће се „борити за остварење народних идеала, аманета својих предака”. Са матурантима путује по Шумадији. Посећује и Крагујевац.⁴

⁴ Milutin Milanković. Sećanja, Beograd, Dereta, 2005, str. 95–97

1896.

Уписује студије грађевине, на наговор свог професора математике Верићака. Желео да студира електротехнику, али тада у Бечу није било такве школе.

1902.

Завршава студије са пројектом бетонског моста са најбољим оценама.

1903.

Одслужио је војни рок у Аусто-Угарској.

1904.

3. децембра на Високој техничкој школи у Бечу брани докторску дисертацију *Beitrag zur Theorie der Druck-kurven* - *Теорија линија притиска*.

1905.

Почиње да ради у грађевинској фирми барона Питела у Бечу. Уводи математичко моделовање у грађевинарство. Обавља најзначајније статистичке прорачуне за градњу објекта од армираног бетона.

Уверен у исправност своје докторске тезе (теорија еластичности), објављује рад о статичком израчунавању армирано-бетонских конструкција *Beitrag der Theorie Betoneisenträger* - *Прилози теорији армиранобетонских носача*.

Са баумајстором Теодором Кројцом региструје свој први патент *Eisenbetondecke* - *Таваница од армираног бетона*, под бројем 25292

Током петогодишњег рада у Бечу, његова решења примењена су на преко 30 грађевинских објеката (пројекти, статички прорачуни или патенти).

Пројектује аквадукте (хидроцентрале у Себешу и Питену), мостове (Крањ, Банхилда, Ишла), савски колектор за београдску канализацију и Крупову фабрику метала у Бердорфу.

1907.

По препоруци Богдана Гавриловића, шаље превод своје дисертације Гласу СКА. Како су рецензенти одуговлачили са давањем мишљења, Миланковић повлачи рад и објављује докторску дисертацију у угледном немачком научном (нетехничком) часопису *Zeitschrift für Math. und Physik*, Bd. 55. Heft 2.

1908.

Региструје два патента:

- *Gép kötegeknek sásból, nádból, szalmából és hasonló anyagokból való előállítására* - *Машина за производњу балиране шрке, сламе или сличног материјала за топлинну изолацију у Мађарској*
- *Verfahren zur Herstellung hohler Eisenbetondecken mit ebener Untersicht mittels Schablonen* - *Поступак за производњу шупљих армиранобетонских плоча у Аустрији.*

1909.

На позив Јована Цвијића, Богдана Гавриловића и Михајла Петровића, постаје ванредни професор Универзитета у Београду на Катедри примењене математике која је обухватала теоријску физику, рационалну и небеску механику.

1910.

Постаје држављанин Краљевине Србије.

1911.

Почиње да проучава климатологију (ледено доба). Израчунавањем магнитуда климатских промена узрокованих астрономским силама даје објашњење тих промена.

1912.

Објављује рад *Прилој теорији математичке климе.*

Као резервни официр учествује у Првом балканском рату.

За потребе српских железница пројектује армирано-бетонске мостове на прузи Ниш - Књажевац.

1913.

Публикује више радова из математике и небеске механике:

- *Прилој теорији Математичке теорије климе,*
- *О примени математичке теорије спровођења топлине на проблеме космичке физике и*
- *О распореду сунчеве радијације на површини Земље.*

1914.

У раду *О питању астрономских теорија леденог доба* објашњава климатску и геолошку прошлост Земље.

Жени се Христином Топузовић и одлази у Даљ на свадбено путовање. Почиње Први светски рат и Миланковић, као држављанин Краљевине Србије, бива ухапшен и пребачен у логор Нежидер. Супруга Христина путује у Беч и са Милутиновим професором Чубером, успева да Миланковић заробљеништво проведе у Будимпешти, у коју стиже након шест месеци проведених у логору. Добија право на рад и наставља своја проучавања у библиотеци Мађарске академије наука и Централном метеоролошком институту.

1915.

Добија сина Василија.

1916.

Објављује рад *Испитивање климе планете Марс*.

1918.

Патентира *Бетонски зиг* у Мађарској.

1919.

Са породицом се враћа у Београд.

Постаје редовни професор Примењене математике на Филозофском факултету.

1920.

У Паризу објављује књигу *Théorie mathématique des phénomènes thermiques produits par la radiation solaire* - *Математичка теорија топлотног феномена узрокована сунчевим зрачењем*.

Постаје дописни члан Српске краљевске академије наука и Југославенске академије знаности и умјетности.

1922.

Почиње сарадњу са чувеним научницима В. Кепеном и А. Вегенером. За њихову књигу *Die Klimate der Geologischen Vorzeit* (Климате геолошке прошлости, 1924.) израчунава криву осунчавања.

1923.

На захтев српских државних органа учествује на Свеправославном конгресу у Цариграду са предлогом реформе јулијанског календара, која врши корекцију грегоријанског рачунања времена.

Краљ Александар Карађорђевић га одликује Орденом Светог Саве.

1924.

Постаје редовни члан СКА.

1925.

Почиње писање књиге *Кроз васиону и векове*.

1926.

Започиње сарадњу са војском на пројектовању армиранобетонских конструкција војних објеката.

1926/8.

Оавља функцију декана Филозофског факултета.

1927.

За Кепенову књигу *Handbuch der Klimatologie* (Приручник климатологије, 1930.) пише уводни део *Математичка теорија климе и астронотмска теорија варијације климе*.

Истраживања научника Б. Еберла о глацијацији објављена су заједно са Миланковићевом кривом.

Постаје почасни члан Матице српске.

1928.

Почиње сарадњу са познатим геофизичаром Гутембергом и за његову књигу *Приручник геофизике* пише четири поглавља:

- *Stellung und Bewegung der Erde im Weltall* - Положај и кретање Земље у васиони, 1931.
- *Drehbewegung der Erde* - Ротациона кретања земље, 1933.
- *Säkulare Polverlagerungen* - Секуларна померања полова, 1933. и
- *Astronomische Mittel zur Erforschung der erdgeschichtlichen Klimate* - Астронотмска средства за проучавање климе у току историје Земље, 1938.

1928/31.

Учествује у изградњи аеродрома у у Земуну (Бежанија), Краљеву, Панчеву, Мостару, Загребу, Скопљу.

1930/33.

Ради на проблему нумеричког секуларног померања полова ротације. Планету Земљу сматра флуидним телом које се у случају кратког трајања силе понаша као чврсто, а под одређеним утицајем и као еластично тело.

Користећи векторску анализу, прави математички модел Земље, који му служи за стварање *Теорије секуларног померања Земљиних полова*.

Изводи једначину секуларне путање Земљиног пола и једначину померања пола дуж ове путање, једначине у науци познате као *Миланковићева теорема*.

1933.

Објављује рад *Нумеричко израчунавање секуларне путање Земљиних полова ротације*.

Постаје члан комисије за полагање државног испита из Небеске механике за особље Астрономске опсерваторије у Београду.

Патентира *Противааеропланско шоповско зрно*.

1934.

На Конгресу балканских математичара у Атини, одржао предавање на тему привидног померања полова.

1935.

Написао књигу *Небеска механика* у којој користи системски векторски рачун за решавање проблема небеске механике.

1936.

Постаје секретар Природњачког одељења СКА.

Учествује на III конгресу за проучавање квартара у Бечу.

У оквиру израде комплекса Ковнице новца у Топчидеру, ради пројекат подземне фабрике новчаница.

1937.

Предлаже Николу Теслу за редовног члана Академије.

1938.

Објављује рад *Нови резултати астрономске теорије климатских промена*.
Краљ Петар га одликује Југословенском круном.

1939.

Започиње своје животно дело *Канон осуњавања Земље и његова примена на проблем ледених доба*.⁵

Постаје почасни члан Југословенског астрономског друштва.

1941.

Предаје *Канон* на штампање. Мада је у бомбардовању Београда штампарија уништена, дело није било у потпуности оштећено.

Као посебно издање СКА, штампан је на немачком језику - *Kanon der Erdbestrahlung und seine Anwendung auf das Eiszeitenproblem* - *Канон осуњавања Земље и његова примена на проблем ледених доба*.

Одбија да потпише *Ајел српском народу* и да подржи окупацију земље.

Повлачи се се из јавног живота.

За време Другог светског рата рата пише *Кроз царство наука*.

После рата поново постаје редовни професор Универзитета у Београду.

1946.

Објавио научно-популарну књигу из историје наука *Исак Њутн и Њутонова Принципија*.

Учествује у прослави тростогодишњице рођења Исака Њутна у Лондону.

1947.

Објављује дело *Оснивачи природних наука Платона – Демокрит – Аристотел – Архимед*.

1948.

Изабран за председника САНУ.

Учествује у раду Међународног астрономског конгреса у Цириху.

⁵ Објашњење назива *Канон У*: Милутин Миланковић. Успомене, доживљаји, сазнања, Београд, Завод за уџбенике, 1970, стр. 358

1948/50.

Пише аутобиографију *Успомене, доживљаји и сазнања*, која је објављена 1952. и 1957. године.

1950.

Објављује књигу *Кроз царство науке – слике из живота великих научника*.

1951.

Постаје директор Астрономске опсерваторије у Београду.

Постаје члан Комисије 7 за небеску механику Међународне астрономске уније и члан Италијанског палеонтолошког института.

Објављује дело *Историја астрономске науке од њених почетака до 1727. године*.

1953.

Објављује књигу *22 века хемије*.

Учествује на IV конгресу Међународног друштва за проучавање квартара у Риму.

1954.

Академски сенат Високе техничке школе у Бечу, поводом 50 година од његовог проглашења за доктора техничких наука, уручује му златну диплому Доктора техничких наука.

Објављује дело *Техника у току давних векова*.

1955.

У Аудиторијуму Бечког универзитета одржао два предавања.

Постаје члан Академије природних наука Леополдина у Халеу.

1958.

12. децембра преминуо од последица možданог удара. Сахрањен у Београду, а осам година касније, његови посмртни остаци су пребачени у родни Даљ.

Последњи текст који је написао је *Олег о песми Смрти Краљевића Марка*.⁶

⁶ Александар Петровић. *Реч на крају о почецима и овом избору*, Милутин Миланковић, Астрономска теорија климатских промена и друге расправе, Београд, Завод за уџбенике, 2008, стр. 607

Радни кабинет Милутина Миланковића у Српској академији наука и уметности

Своју заоставштину (рукописе својих оригиналних радова, различите текстове, бележнице, дневнике, документа, преписку) и свој радни кабинет завештао је Српској академији наука и уметности.⁷

⁷ Милица Инђић. Библиографија Милутина Миланковића. Београд, САНУ, 1993, str. 32

Након Миланковићеве смрти његова „*астрономска теорија*” наишла је на оспоравање. Расправа о ваљаности Миланковићеве теорије трајала је 50 година.⁸

1965.

Совјетски научници један кратер на Месецу називају *Миланковић*.

1973.

На XV конгресу Међународне астрономске уније у Сиднеју, по њему је назван и један кратер на Марсу.

1976.

Научници Хејс, Имбри и Шеклтон изводе спектралну анализу језгара и утврђују да се у протеклих 500.000 година клима мењала у зависности од промена ексцентрицитета, нагиба Земљине осе ротације и прецесије, како је то још 1924. прорачунао Миланковић. Овим доказима окончана је расправа о исправности Миланковићевих циклуса осунчавања.

1979.

Амерички научници Џ. Имбри и К. П. Имбри објављују књигу *Ice ages: solving the mystery*, у којој признају тачност Миланковићеве теорије.

1981.

Књига је објављена на српском језику - *Ледена доба: решење тајне*.

1982.

На Колумбија универзитету одржан је светски симпозијум *Миланковић и клима*. Један астероид добија име *1605 Миланковић*.

1988.

У Лувен-ла-Неву у Белгији организована је изложба посвећена Миланковићу.

⁸ http://legati.matf.bg.ac.rs/milankovic/paper.waf1?paper=dokazi_teorije

1993.

Европско геофизичко друштво установило је медаљу *Милутин Миланковић*, која се додељује научницима за изузетне заслуге у проучавању промена климе и у моделирању климе. Од 2003. године, ову медаљу додељује Европска унија за геонауке.

Најцитиранији српски научник.

НАСА га је уврстила у 10 највећих научника који су се бавили проучавањем Земље.

Споменик Милутину Миланковићу на Врачару

СЕЋАЊА

МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА

Родитељи Милутина Миланковића
Милан и Јелисавета (рођена Маучевић)

*„У моме очинском дому у Даљу налазила се повећа библиотека...
јер су моји преци били редовни претплатници
свих тадашњих српских књига и часописа.
Решко ће се наћи на коју књигу
у којој међу пренумеранцима, није забележено њихово име.”*

Родна кућа Милутина Миланковића у Даљу

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ | 24
1879–1958
60 година од смрти

*„Обичај да, пре но што заспим,
узнем књигу у руке и одам се уживању...
постао је навика и потреба”*

Милутин Миланковић као ученик Реалке у Осјеку

„Изгледа ми несумњиво да је моја слаба физичка конструкција имала за последицу да су се моје духовне способности развијале брже но код друге деце, па сам у том погледу сазрео пре времена.

Још док нисам навршио своју пету годину, отац ми показа новац и научи ме рачунати са њиме. Расшумачи ми децимални бројни систем и научи ме да бројим. Тако сам стекао своја прва знања из математике...

*Поред математике, отац ми је шумачио разне слике и фигурице и учио ме да их премеравам и преципиравам, и читао ми епске песме...
А имао сам и добро музичко памћење.*

Нисам волео да учим као пипајај,
већ сам све желео да прозрем својим духовним оком.
Наша драга пувернаниа Зорка је то опазила и помајала ми у шоме!”

„Исти метод да лекцију пажљиво прочитам, разумем њен садржај
и саопштим га професору својим речима,
применио сам код свих предмета,
а својим одговорима задовољио сам све своје наставнике.

И у другом разреду сам још по који пут побољвао,
а моји ме школски другови посећивали.
Причаху ми о стравотама нашег професора теорије
и саветовали су ми да набавим инструктора...
да би ме поучио о ономе што се за време мој одсуствовања учило,
јер теорија се не може учити из књиге.
Но, ја узех у руке ту књигу... почех да читам и,
на моје велико изненађење, схватих и разумех све што је онде стајало,
а то су били основи Еуклидове теорије...
Све ми је то било јасно и толико занимљиво да сам ту књигу
читао као лепу причу, а њене задатке решавао са истим задовољством
као најинтересанијије ребусе.

Та лепа књига

(Отон Кучер, Цртице о магнетизму и електрицитету, поклон од ујака)

уведе ме у један нови, дошле непознати свет проналазача...
Када је прочитах у првом налету, разумех не само све поједине појаве
електрициитета, већ упознадох сву тадању технику слабе и јаке струје...
и уредих у својој собици малу електричарску радионицу.”

*„Нисам био начистио у избору свој будућеј позива,
нисам умео да правилно оценим своје способности,
иа сам почињао много штошта зашта нисам био
ни створен ни дорастао.*

*Тако сам, а да што нисам ни слушао,
лебдео у опасности да постанем сваштар,
без стварној позива за животи.*

*И што би се, можда, и догодило да ми није пуки случај
дошао у помоћ и упутио ме на стазу која ме је повела у
васиону...*

*„Ти си изванредна математичарска тлава,
какву још нисам срео у својој математичарској пракси”
(речи проф. математике Фрање Дивића).*

*При решавању проблема пустио би ме
(проф. математике Владимир Варићак⁹)
да се сам мучим и стрпљиво би чекао да дођем до решења...
Учио ме је да ефикасно мислим и јасно се изражавам.
Развијао је моју математичку довиљивост
и васпитавао ме у њеној елеганцији.”*

Милутин Миланковић око 1895.

⁹ Професор алгебарске анализе и сферне тригонометрије Загребачког свеучилишта, Миланковићев професор у Осјеку

Диплома Техничке високе школе у Бечу

„Причао ми је о Бечкој политехници и њеним професорима светског њаса, нарочито о професору математике Емануелу Чуберу.

И Варићак ми је потврдио да је Чубер најбоља школа математике и да ћу код њега много научити, а да ће ми техника пружити широке примене за моја математичка знања...

Коцка је пала: одлучих да пођем у Беч, да будем ђак професора Емануела Чубера!”

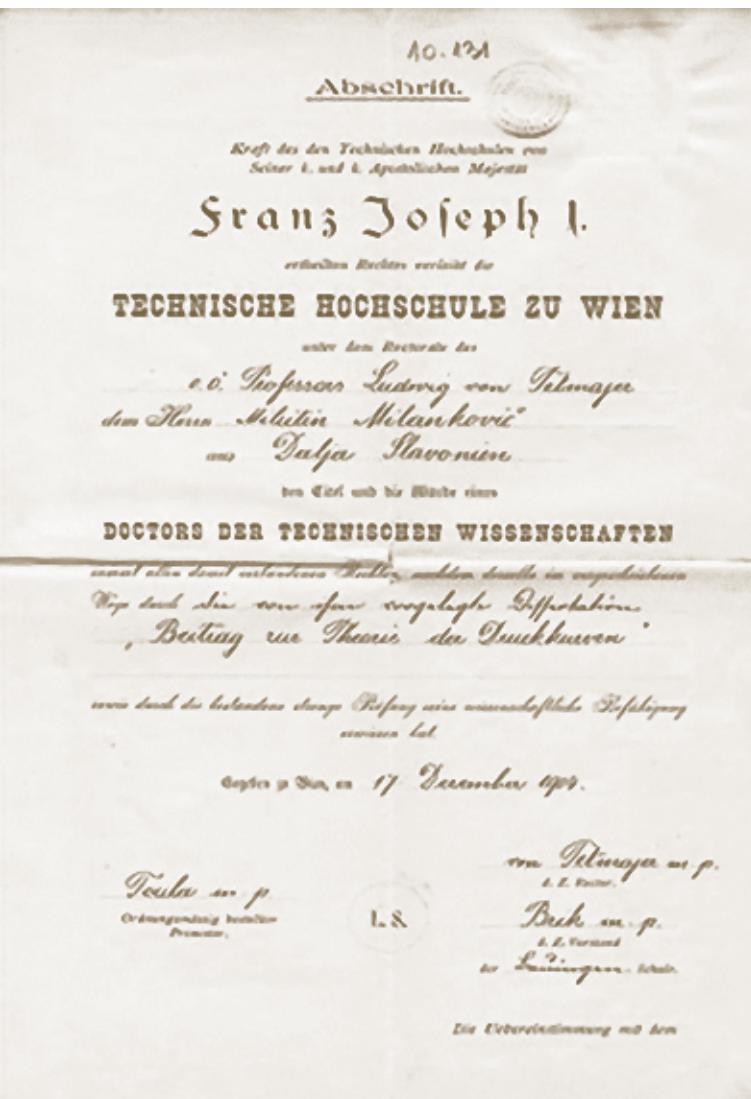
*„Самоук рад, ако се врши систематски, са разумевањем
и без недостатака, највише вреди.
Прибележавати и памтити туђа расуђивања
није исто што и доћи сам до њих.
До тог схватања...
дошао сам већ при полагању свога испита из математике
код професора Цинглера, на првој години студија у Бечу.*

*Ту мисаону драму пратио сам увек најтежом пажњом
као да седим у бечком Буртеатру
(предавања проф. Чубера на другој години студија).*

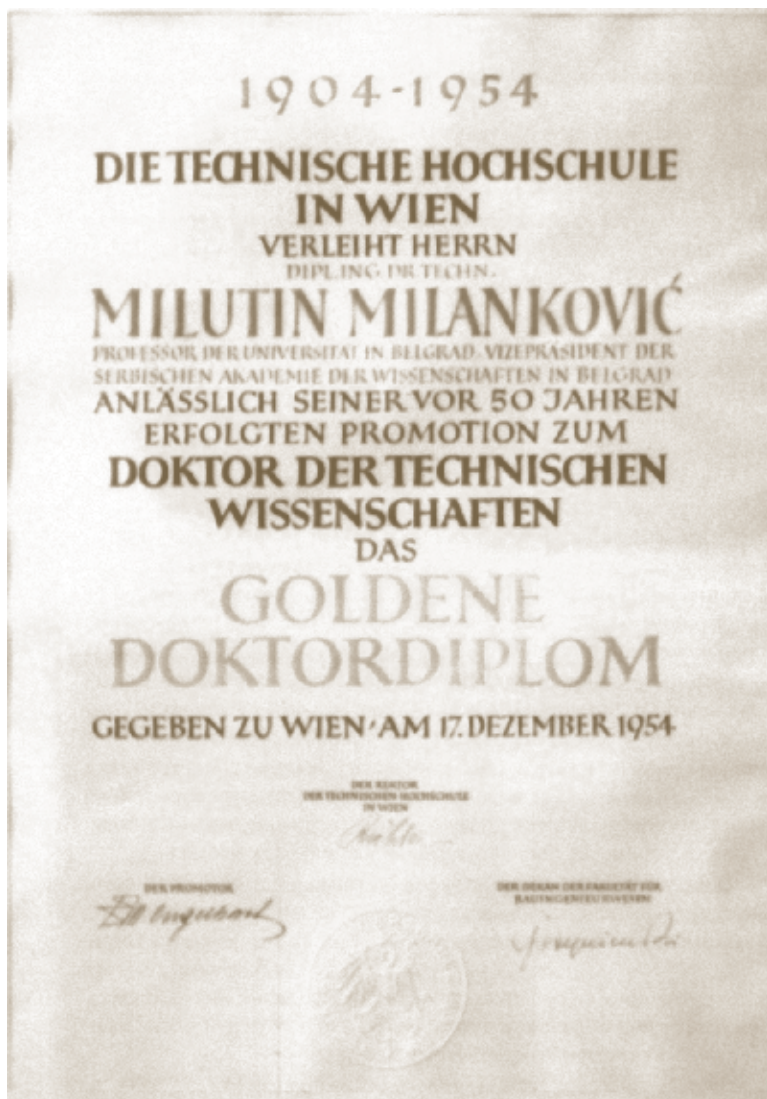
*Радећи на пројекту засвођеног моста код професора Брика,
ујознао сам се поближе са једном кривом, линијом прилика...
Увидео сам већ онда значај те криве и могућности
да се њене особине подвргну стројој математичкој анализи,
што дошле још није учињено!
Та крива постала је предметом мојих каснијих
самосталних научних испитивања.”*

Мост Милутуна Миланковића на
прузи Ниш-Књажевац, 1913

Диплома о положеном докторском испиту, 1904.

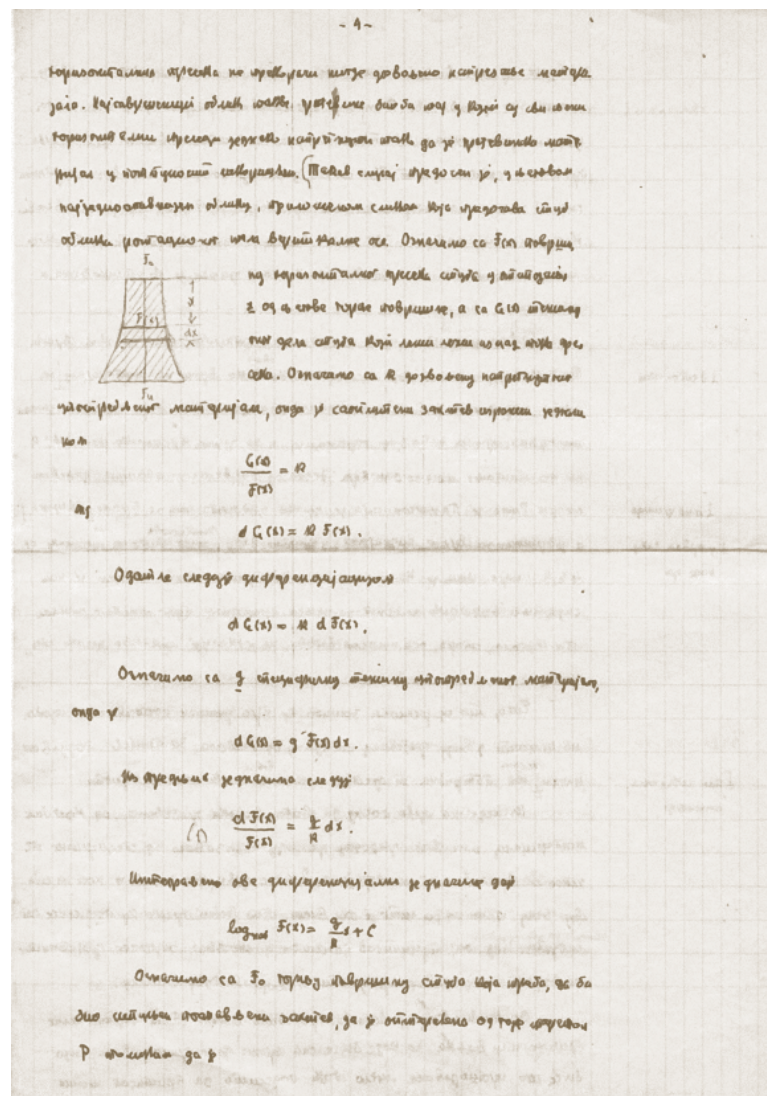

Златна диплома доктора техничких наука, 1904.

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ | 30
1879–1958
60 година од смрти

„Тако сам, и р в и од свих Срба, постао доктор техничких наука,
на свечаној промоцији 17. децембра 1904. године.”

„Само неколико месеци после мој уласка у праксу,
публиковао сам један рад о
штајнничком израчунавању
армирано-бетонских конструкција...
Ти су обрасци одмах...
ушли у стручну литературу...
и ја поштадох, пре навршене своје
двадесет шесте године,
ојуномоћени заштитник предузећа
које је радило по целој Аустрији и Мађарској,
иа и изван Хабзбуршке монархије.”

Вавилонски торањ модерне технике, 1955.

*Eisenbetondecke - Таваница од армираног бетона,
под бројем 25292, 1905. – први патент*

*„Петте године моје инжењерске праксе,
завршава се моја проналазачка каријера.
За искоришћавање патента потребно је имати трговачког духа...
Кад то увидех, одлучих да своје проналазачке способности употребим
на ширем пољу где су њихови плодови заштићени, а то је поље науке.
Што се ту створи, остаје неприкосновена својина за векове...!”*

Ректорат Универзитета у Београду - Капетан Мишино здање

*„Да ли је моја дужност да живим, радим и умрем у свом рођеном народу,
који ми нуди оно што може да ми пружи?
А катедра примењене математике је као поручена за мене...
Доласком у Београд вратио сам се у крило свога народа.*

*Катедра Београдског универзитета, која ми је била поверена
1909. године обухватала је баш те три научне дисциплине
(астрономију, небеску механику и теоријску физику).*

Милутин Миланковић са професорима математике
Београдског универзитета, 1926.

„Већ ми је Варићак говорио да у царству науке
има негде ненасељених и необрађених крајева
изван или између пустих научничких насеља.
Стадох да размишљам где се налазе...
да бих онде могао смети свој скромни научнички посед.

Прочишах то дело

(Историја анорганских природних наука у XIX веку, С. Гинтера) ...
Сетиш се речи Канта да се у којој тих природних наука
налази само онолико праве науке
уколико је у њој заснувана математика...
Ту негде у граничној области...
морају се налазити поља која бих
могао заорасти својим математичким оруђем...
И почех са метеорологијом.”

Зашто могадох да уочим овај космички проблем...
и присућим његовом решењу.”
(математичка теорија која објашњава климу на Земљи)

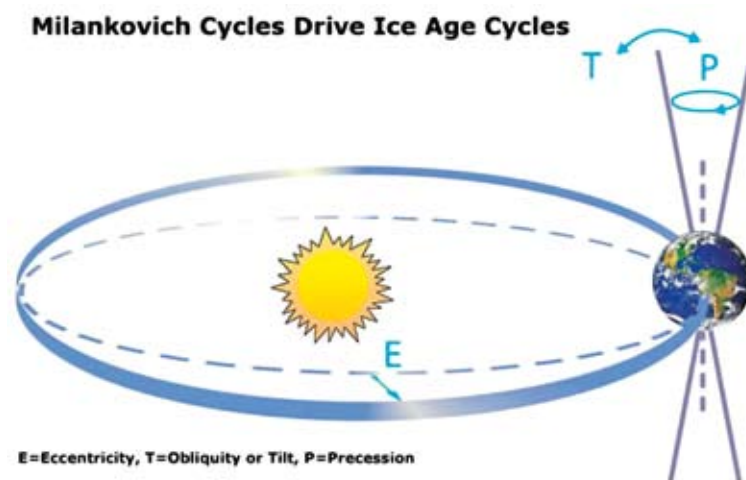
Миланковићева шема наука

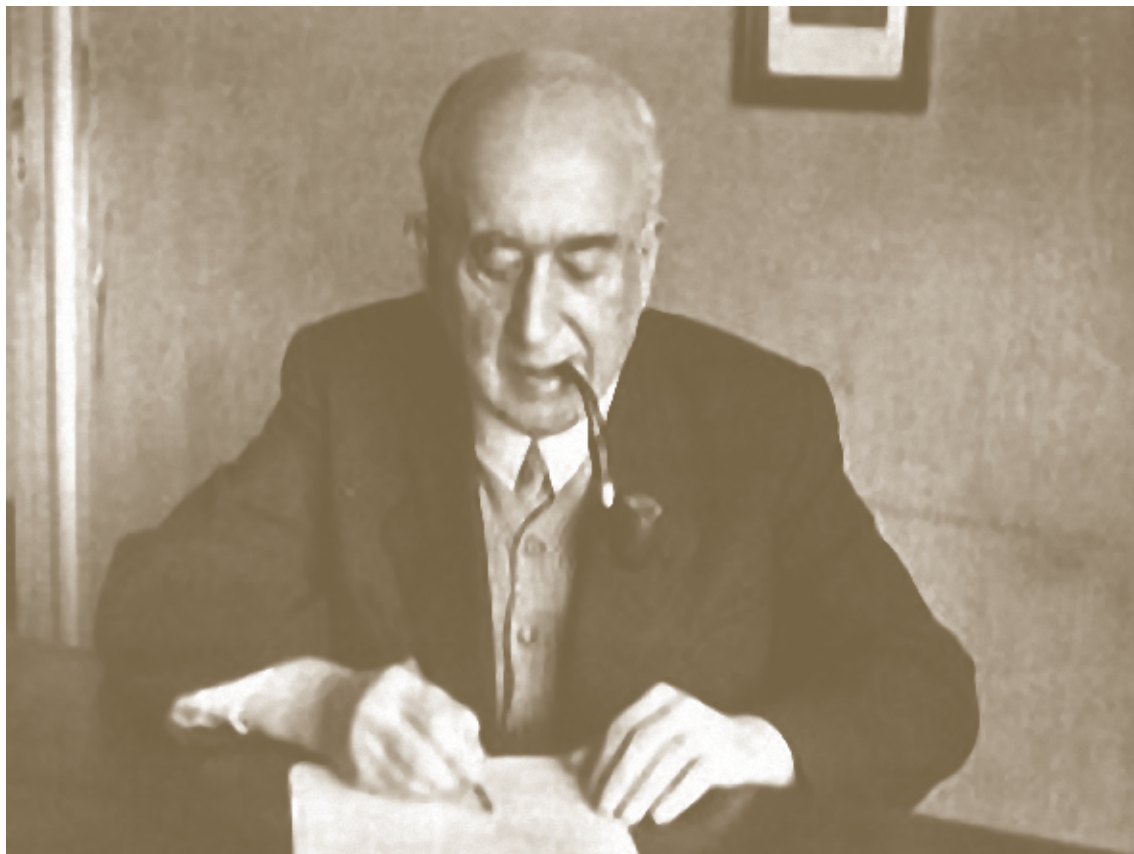
*„Моје амбиције нису... биле скромне.
Тежио сам увек ка вишим циљевима...
Нисам почињао ништа за што се нисам осећао дорастао,
зашто у свом раду нисам скоро никада имао неуспеха...
Знао сам...
да је пут којим сам одлучио од пођем ду и шрновит
и да води само онда до значајне висине
ако се њиме корача целој живота,
не скрећући ни десно ни лево.”*

„Једном када велику рибу ухватиш, више те мале рибе не интересују. Пуних 25 година радио сам ја на својој теорији осунчавања, а сада када је тај рад завршен, ја више посла и немам.“

„Осунчавање Земље покова се неминовном закону, исто тако тачном као што је Њутнов закон гравитације.“

39 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

„У научничком позиву нашао сам угодно ушочиште јер сам њиме био заштићен од многих прзавица које су пошресале цео свет. Под тим кровом уредио сам и опремио своју научну радионицу, па, лично одвојен од великог света, али у сталној духовној вези са његовим знаменитим научницима, изградио своју научну област, своје нејрикосновено духовно имање. У тој радионици сам провео, са краћким прекидима, четрдесет година, пишући и публикујући своја дела.”

*„Астрономска наука по
питању Земљине историје
може да уради још нешто
што ниједна друга наука
није у стању.*

*Геологија и
друге дескриптивне науке
могу констативати само
оно што је већ било,
а астрономија може да
нам каже и оно
што ће се догодити.”*

*„Као што муња у тамној ноћи обасја путнику цео хоризонт пред њим,
тако се таквом муњом у мозгу генијалног човека
отварају у науци нови видичи и откривају нове области науке”.*

ЕТИКА И ФЕНОМЕНОЛОГИЈА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА

проф. др Александар Петровић

<https://www.youtube.com/watch?v=N16--sTsTcM>

Milutin

О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ СА АЛЕКСАНДРОМ НИНКОВИЋ ТАШИЋ

<https://svetigora.com/uključenje-iz-beograda-o-milutinu-milankovicu-sa-aleksandrom-ninkovic-tasic/?scr=lat>

A large, stylized handwritten signature in a brown, ink-like color. The signature is written in a cursive script, starting with a large 'N' and ending with a long, sweeping stroke that extends downwards and to the right. The overall appearance is that of a personal or artistic signature.

РЕКЛИ СУ О
МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ

У повести породице Миланковић огледају се многе живописне појединости српске, балканске и средњоевропске историје од краја 17. века до Другог светског рата... Генерације Миланковића биле су богати трговци и земљопоседници, правници, судије и виши официри у аустријској војсци. Али сви су они у току 240 година одржавали блиске породичне везе, строго су се држали православља, неговали снажно осећање властитог националног идентитета и били свесни свог културног наслеђа, а у исто време и успешни чланови једне интернационалне заједнице... Нека противречја између оданости својој националној и својој духовној домовини назирала су се још у марту 1909, после аустријске анексије Босне и Херцеговине. Тада је Миланковић... „јасно осетио” да се и он сам „налази у непријатељској земљи”...

После Првог светског рата и распада Аустроугарске, Миланковић је понекад осећао као губитак нестанак једне цивилизоване мултинационалне државе у средњој Европи...

... додељена му је Златна докторска диплома Техничке школе у Бечу 1954. године. Колико год да је желео да поново види Беч, није могао поднети да лично присуствује тој церемонијалној додели... Убрзо затим стигао је и ректоров позив да се обрати бечкој Техничкој школи и Академији, те је почетком јуна 1955. на Техничкој школи говорио о „Студентским данима и инжењерским годинама у Бечу”, а у Академији о „Хронологији ледених доба”... Поред тога, ово „сентиментално путовање” пружило му је „замашно уживање, нарочито с тога што је Беч зацелио своје ратне ране и обновио се да би опет засјао пуним сјајем”. То је, без сумње, носталгичан поглед једног старог научника великог међународног угледа, али у светлости историјског искуства национализма у двадесетом веку и на прагу глобализације нашег мултикултурног света, као и у светлости Миланковићевог личног патриотизма и интернационализма, можемо се с разлогом запитати да ли је Миланковић био рани Европљанин или један од последњих Мохиканаца.

Светозар Кољевић, Милутин Миланковић: рани Европљанин или последњи Мохиканац
(Стваралаштво Милутина Миланковића, Београд: САНУ, 2009.)

Рад у суштини представља део приче о једном мултидисциплинарном инжењеру широког образовања и породичне традиције - не само у родољубљу већ и у науци, али истовремено и практично врло ефикасном инжењеру са изграђеним и непромењеним хармоничним и реформаторским приступом према било ком проблему са којим се сусреће или питању којим се бави. Свеједно да ли са неспорним књижевним даром и по мало мешовитим језиком описује неустрашивог Расијана тј., Србина Ђорђа Колшицког током турске опсаде

Беча, касније захваљујући томе и првог бечког кафеџију, решава проблем трисекције угла - свој први научни рад, даје идеје и савете млађем и мање искусном Карлу Терцагију, касније оснивачем нове науке - механике тла, решава математичке једначине преноса топлоте током Првог светског рата, предлаже реформу календара, уводи нове геофизичке поставке, користи векторску анализу, надзорише радове, предаје Теорију релативитета, врши експертизе и даје решења „из рукава” или у Другом светском рату мирно и без халабуке одбија да потпише апел српском народу. Иначе, знатно шира проблематика прорачуна и изградње најразноврснијих савремених конструкција је обрађена у оквиру још необјављених студија аутора о савременом српском градитељству и неимарству. Посвећене су сећању на управо тог истог Милутина Миланковића, аутора „Вавилонског торња модерне технике” смелог и плодносног инжењера, механичара и великог родољуба, једног од оних идеолошки не прихваћених стваралаца у Србији коме се у делу света са традицијом у струци и науци, као и култури уопште, никада нису оспоравали његови хумани квалитети и доприноси грађевинској пракси и светској науци. Иако је целог живота креативно стварао његов долазак и рад у Србији је обележен неприхватањем и неразумевањем, чиме је прекинута блистава каријера једног од најбољих грађевинских инжењера Аустроугарске монархије и првог доктора техничких наука међу Србима.

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ | 46
1879–1958
60 година од смрти

Мирко Д. Петковић, Милутин Миланковић и његов небески торањ
(Зборник радова Међународне конференције „Савремена достигнућа у грађевинарству 2015.”,
Суботица: Грађевински факултет, 2015.)

Није никад претеривао у коришћењу математичког апарата ни у уџбеницима, ни у својим научним радовима. Он је у једној идеалној синтези наставне делатности и научног стваралаштва успео да само најпростијим средствима сферне астрономије, рационалне механике, теоријске физике и математичке анализе створи значајна научна дела и заснује научне теорије... Објавио је око стотину разних мањих и већих дела: научних прилога, монографија и других радова. Био је заинтересован за савремене научне методе и први код нас консеквентно користио векторску методу у својим предавањима, и то много раније него што је то био случај у неким развијеним земљама. Ајнштајнову теорију релативности предавао је први код нас, а вероватно и на Балкану, и то доста рано.

Његово научно интересовање, с обзиром на већ изречену карактеристику да је интимно тежио неком хармоничном обухватању сазнања, није било уско. Оно се кретало од интересовања за проблеме наставе математике у средњој школи (био је дуго година председник комисије за полагање државног, професорског испита из математике), па преко грађевинских конструкција и реформе јулијанског календара до геофизичких теорија. Његова истраживања су се налазила на граници неколико природних наука и математике. Он је успевао да на релативно прост начин успостави везе између дескриптивних природних наука и математике. Као професор је својом израженом личношћу утицао на генерације математичара, астронома и физичара...

Миланковић је умео да одабере оригиналан научни проблем, а имао је смелости да приступи његовом решавању и онда кад је он у први мах изгледао врло тежак.

Татомир Анђелић, Живот и дело Милутина Миланковића,
(Живот и дело Милутина Миланковића, Београд, САНУ, 1979.)

Миланковић је умро, а да није доживео пуно признање своје теорије, оспораван од једног дела научне јавности. После низа година заборављања, одбацивања и непризнавања, деценију после смрти, започиње његов нови живот.

У почетку, све је ишло полако, затим је све више чињеница указивало на тачност Миланковићевих прорачуна. Поред бројних експеримената у свету, група истраживача утврдила је, истраживањем карактеристика лесног профила Чот у Старом Сланкамену у Србији, присуство Миланковићевих циклуса.

Пројекат *CLIMAP* (*Climate: Longrange Investigation, Mapping and Prediction* - Клима: дугорочно истраживање, мапирање и прогнозирање) коначно решава и доказује Миланковићеве циклусе осунчавања. Из дубокоморских језгара Шеклтон и Опдајк, 1972. године састављају временску скалу климатских догађаја за последњих 700.000 година. Најзад Хејс, Имбри и Шеклтон изводе спектралну анализу језгара и утврђују 1976. године да се у протеклих 500.000 година клима мењала у зависности од промена ексцентрицитета, нагиба Земљине осе ротације и прецесије, како је то још 1924. године прорачунао Миланковић. Тиме су Миланковићеви циклуси осунчавања дефинитивно доказани. Његова астрономска теорија климатских промена пружа могућност и за предвиђање будуће климе, јер је секуларни ток инсолације неминовност...

Човечанство је, током последња два stoleћа, изазвало крупне поремећаје у климатском систему као најсложенијем и најосетљивијем систему наше планете. При томе се највеће промене одвијају у атмосфери...

Стога се процењује да антропогене промене климе суперпониране на природне промене климе могу довести до драматичних процеса у климатском систему, с неповољним последицама по живи свет на нашој планети у неколико наредних stoleћа.

Као што је Кепен 1922. године наслутио да Миланковићева теорија може бити непроцењива алатка при истраживању прастарих клима, тако и савремена наука увиђа да се без ње не може проучавати ни предвиђати будућа клима, нарочито синергетско деловање природних и антропогенних фактора на климатски систем Земље.

Даница Спасова, Славко Максимовић, Милутин Миланковић - путник кроз васиону и векове, Београд: Удружење грађана Милутин Миланковић: Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2009.

...иако Миланковић ни на једном месту у свом научном опусу исцрпно не образлаже своје филозофске и...гносеолошке ставове, то не значи да такви ставови нису садржани у његовим делима. Мора се, додуше, признати да се до њих не долази лако.

У свом излагању ограничићу се на два аспекта Миланковићевог схватања науке и научног истраживања. Први аспект се односи на појам природе, који стоји у основи Миланковићевог научног делања и на којем је архитектонски саздана целокупна зграда његове научне теорије о климатским променама. У другом делу... изложићу Миланковићеве погледе на решење једног суштинског филозофског проблема – проблема постојања слободне воље...

Миланковић не признаје постојање никакве друге стварности осим природе, мезтафизички схваћене као првог и апсолутног принципа.

Природа се појми као основа и суштина свеколиког бивствовања и тврди се да не постоји ништа изван природних, узрочно-последичних односа. Природа је „јединствена”, „безгранична, вечна мајка живота”. Основни Миланковићев постулат материјалног *јединства* света изводи се из *јединства* природних закона, пре свега универзалног деловања Њутновог закона...

Принцип природне униформисаности Миланковић протеже и на схватње човека и његове улоге у свету. У органској природи налази исти детерминизам који влада у предметима егзактних природних наука. Сматрајући васиону уређеним поретком, космосом, јасно је да Миланковић није могао да оштро раздвоји човека и његов свет. То се превасходно односи на могућност спознаје природе као бивствовања, те се може закључити да Миланковић заговара одређени квијетистички начин прилажења свету...

На проблем слободе Миланковић гледа као на једно филозофско питање, које је, попут природних закона – вечно, те и одговор на њега може завршити само у једној врсти агностицизма, у ставу да је нашем сазнању недоступна суштина свесног бивствовања. Упркос ставу да не разматра проблеме који немају коначног решења, Миланковић, ипак, полаже рачуна о промишљању проблема постојања слободе, вођен, кантовски речено, једном „метафизичком потребом” својственом појединцу као таквом...

„Наше животне функције, а нарочито наши осјећаји и наше мисли, нису такве природе да би се могли свести на кретање слободних честица”.

Растко Јованов, Филозофска позадина науке Милутина Миланковића,
(Стваралаштво Милутина Миланковића, Београд: САНУ, 2009.)

Зашто је Миланковић одлучио да пише лепу књижевност? То није уобичајено у научном свету који често одозго, са замишљеног пиједестала „објективне научне истине” гледа на „субјективност” вере оних који се подухватају књижевног посла. Наравно, њихова сумњичава вера у „законе објекта” посебна је врста књижевности која жели да се што више удаљи од „субјекта” као нечисте савести властитог ја које мисли. Али иако сумњичава и објективизована она нам није од користи у трагању за природом стваралачког поступка који има у виду целину ствари. То *ego cogito* трагање за неком имагинарном *ens certum* заправо не води никуда јер иде за одвајањем света од свести и дуализмом субјекта и објекта из чије рефлексивности нема излаза.

Трагајући за одговором треба пре свега да пођемо од једноставне идеје или интуиције да је Миланковић пришао књижевности из истог разлога као и науци.

Вођени Окамовом оштрицом немамо потребе да претпоставимо двострукост његових мотива. Није се у књижевном раду „одмарао” од науке, како може да се помисли, већ је истом енергијом деловао на целом хоризонту стваралачких подухвата. Ако јединствени разлог који различите видове стваралаштва држи на окупу не видимо, нама се причињава стваралачки дуализам што је сасвим рђава претпоставка. Његова свест није ограничена науком, није сведена на сумњу, разлагање целине на просте делове. Она је идентитет света који се није распао на своје илузорне субјективне и објективне видове, две супстанције које ни Бог више не може да уједини. Другим речима, у Миланковићевој свести не бесни вековни европски рат субјекта и објекта. Оно што му је омогућило да пише лепу књижевност дало му је и да се бави небеском механиком.

Сада питање већ можемо да поставимо другачије, окрећући другу страну новчића. Шта је заправо Миланковићу омогућило да се бави небеском механиком? Он се није образовао за то, рођен је у породици која се бавила пољопривредом и трговином и пред собом имала практичне задатке живота. Када је одрастао, студирао је грађевинарство и за време студија и после њих није бежао од земаљских задовољстава. И сам је тога био свестан и спреман да

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ | 50
1879–1958
60 година од смрти

самом себи саопшти: „Знао сам да сам мекушац, размажен удобним животом у великој светској вароши.” [Миланковић 2009: 412] Како је небо успело да се пробије до такве природе и њено земно животно окружење? Питање је утолико занимљивије јер се родио у породици коју је битно одредио српски културни образац, вековима потискиван и примораван на сеобе у друга, махом непријатељска, окружења.

Оно што је било најбоље у том обрасцу и што је упућивало к небу насилно је разарано или потискивано реформама (још се Миланковићев отац Милан здушно борио против реформе образовања, једне у низу непрекидних напора брисања сећања који се протегао до наших дана без обзира на државе које су нестајале и настајале) тако да је данас небо практично скривено, недоступно и заточено у реформисаним геоцентричним погледима на свет. Родио се у држави која се звала Аустроугарска и која је једначину српског културног обрасца решавала по кратком поступку као стари Римљани с Архимедом – једноставним брисањем кругова живота, уништавањем повеља државног и културног континуитета, као и многих отетих вагона других историјских докумената. Та држава никада није смогла снаге да прихвати оне који су у њој живели, али су имали друга сећања. Миланковић је имао све услове да се приклони удобности заборавља, да прихвати понуде промене имена и идентитета, и да у томе потражи свој животни успех. Међутим, и поред свега, то се није догодило. Небо и Sol Invictus због неког чудног разлога никада нису нестали из његовог видокрута.

Александар Петровић, Епифанија сличности и повратак Sol Invictusa
(Књижевни опус научника Милутина Миланковића, Даљ: Културни и научни центар
Милутин Миланковић, 2017.)

БИБЛИОГРАФИЈА
НАУЧНИХ И КЊИЖЕВНИХ ДЕЛА
И РАСПРАВА

(према оригиналном рукопису Милутина Миланковића)

I/ ЗАСЕБНА НАУЧНА ДЕЛА

Théorie mathématique des phénomènes thermiques produits par la radiation solaire (Oktav, 415 str), Paris, Gauthier – Villars, 1920.

Mathematisch Klimarehre und Astronomische Theorie der Klimaschwankungen (Oktav, 176 str), Berlin, Gebrüder Bontraeger, 1930. – дело преведено и објављено на руском језику под насловом: М. Миланковић, Математическаја климатологија и астрономическаја теорија климата (Октав, 208 стр), Москва, 1939.

Kanon der Erdbestralung und seine Anwedungen auf der Eisseitenproblem. Sonderausgabe der serbischen Akademie der Wissenschaften (Kvart, 665 str), Beograd, 1941.

II/ ОДЕЉЦИ ДЕЛА – „Handbuch der Geophysic”, Gebrüder Bontaeger, Berlin

Stellung und Bewegung der Erde im Weltall (Oktav, 70 str), Berlin, 1931.

Drehbewegung der Erde (Oktav, 67 str), 1933.

Säkulare Polverlagerungen (Oktav, 63 str), 1933.

Astronomische Mittel zu r Erforschung der erdgeschichlichen Klimate (Oktav, 106 str), Berlin, 1938.

III/ УНИВЕРЗИТЕТСКИ УЏБЕНИЦИ

Небеска механика (Октав, 333 стр), Београд, 1935.

Основи Небеске механике (Октав, 100 стр), Београд, 1947.

Историја астрономске науке (Октав, 168 стр), Београд, 1948.

Астрономске теорије климатских промена (Октав, 160 стр), Београд, 1948.

IV/ МОНОГРАФИЈЕ

Beitrag zur Theorie der Betoneisenträger (Oktav, 18 str), Eien, Lehman & Wentzel, 1905.

Реформа Јулијанског календара (Октав, 68 стр), посебно издање Српске академије наука, 1923.

V/ ДЕЛА ИЗ КЊИЖЕВНОСТИ

Кроз васиону и векове (Октав, 212 стр), издање Матице српске, НовиСад, 1928.

Кроз васиону и векове, друго знатно проширено издање (Октав, 330 стр), Београд, 1943, треће издање, Београд, 1944.

Durch fern e Welte und Zeiten (Oktav, 390 str), Leipzig, Koeler & Ameland 1936. Zweite Auflage, 1939.

„Мика Алас”, белешке о животу великог математичара Михаила Петровића, први део (Октав, 72 стр), Београд, 1946.

Исак Њутн (Октав, 54 стр), Београд, 1946.

Оснивачи природних наука (Октав 88 стр), Београд, издање друштва „Никола Тесла”, 1947

Кроз царство наука. Слике изживота великих научника, Научна књига, Београд, 1950.

Успомене, доживљаји и сазнања из година 1909. до 1944. године, САН, пос. издања, Београд, 1952.

Наука и техника током векова. Београд, БИГЗ, 1955.

Успомене, доживљаји и сазнања после 1944. године, САН, пос. издања, Београд, 1957.

Двадесет два века хемије, Крагујевац, 1953.

Техника у току давних векова, Београд, Нолит, 1955.

Наука и техника током векова, Сарајево, Народна просвјета, 1955.

VI/ НАУЧНЕ РАСПРАВЕ – „Глас” Српске краљевске академије

Особина кретања у једном специјализираном проблему трију тела (9 стр), 1909.

О општим интегралним проблемима н тела (41 стр), 1911.

О кинематичкој симетрији и њеној примени (55 стр), 1911.

Прилог теорији математске климе (25 стр), 1912.

О распореду сунчеве радијације на површини Земље (79 стр), 1913.

Калорична доба и њихова примена у палеоклиматском проблему (30 стр), 1923.

О другом постулату специјалне теорије релативитета (51 стр), 1924.

Календар Земљине прошлости. Приступна академска беседа (7 стр), 1926.

Испитивање о термичкој конструкцији планетских атмосфера (16 стр), 1926.

О осцилацијама температуре у разним слојевима атмосфере (19 стр), 1929.

Астрономска терија секуларне варијације климе (63 стр), 1931.

Секуларна померања Земљиних полова (36 стр), 1932.

Нумеричко израчунавање секуларне путање Земљиних полова (36 стр), 1933.

Нови резултати астрономске теорије климатских промена (41 стр), 1937.

О примени векторијалних елемената у теорији планетских пертурбација (72 стр), 1939.

„Bulletin” de l’Académie des sciences mathématiques et naturelles de Belgrade

Säkulare Verlagerung der Rotationspole der Erde (4 str), 1933.

Numerische Ausrechnung der säkularen Bahnkurve der Rotationspole der Erde (7 str), 1933.

Neue Ergebnisse der astronomischen Theorie der Klimaschwankungen (41 str), 1938.

Über die Verwendung vektorieller Elemente in der Störungsrechnung (72 str), 1939.

„Рад” Југословенска академија знаности и умјетности

О мембранама једног отпора (13 стр), 1908.

О примјени математичке теорије спровођења топлоте на космичку физику (23 стр), 1913.

О теорији Михелсонова експеримента (6 стр), 1914.

О питању астрономских теорија ледених доба (10 стр), 1914.

Испитивања о клими планете Марса (29 стр), 1916.

„Bulletin des Travaux de l’Académie des sciences de Zagreb”

Über der Frage der astronomischen Theorien der Eiszeiten (10 str), 1915.

Untersuchungen über das Klima des Planeten Mars (16 str), 1917.

Mathematische Theorie der durch die Sonnenstrahlung verursachten Wärmeerscheinungen (20 str), 1921.

„Zeitschrift für Mathematik und Physik”

Theorie der Druckkurven (27 str), 1907.

Zur Statik der massiven Widerlager (9 str), 1910.

Über ein Problem der Wärmeleitung (15 str), 1913.

„Annalen der Physik”

Zur Theorie der Strahlungsabsorption in der Atmosphäre (16 str), 1914.

Über die Verringerung der Wärmeabgabe durch die Marsatmosphäre (12 str), 1914.

„Garlands Beiträge zur Geophysik”

Über die Uratmosphäre der Erde (4 str), 1931.

Der Mechanismus der Polverlagerung und die daraus sich ergebenden Polbahnkurven (28 str), 1934.

„Astronomische Nachrichten”

Die Erde des julianischen Kalenders (4 str), 1924.

„Publications mathématiques de l'Université de Belgrade”

Bahnrampen der säkularen Polverlagerung (5 str), 1932.

Das Problem der Verlagerung der Drehpolen der Erde in den exakten und in den beschreibenden Naturwissenschaften. Erinnerungen an Alfred Wegener (25 str), 1933.

Ein neues Kapital in den exakten Wissenschaften und dessen Anwendung in den beschreibenden Naturwissenschaften (19 str), 1937.

Actas du congrés interbalkanique de mathematicians”

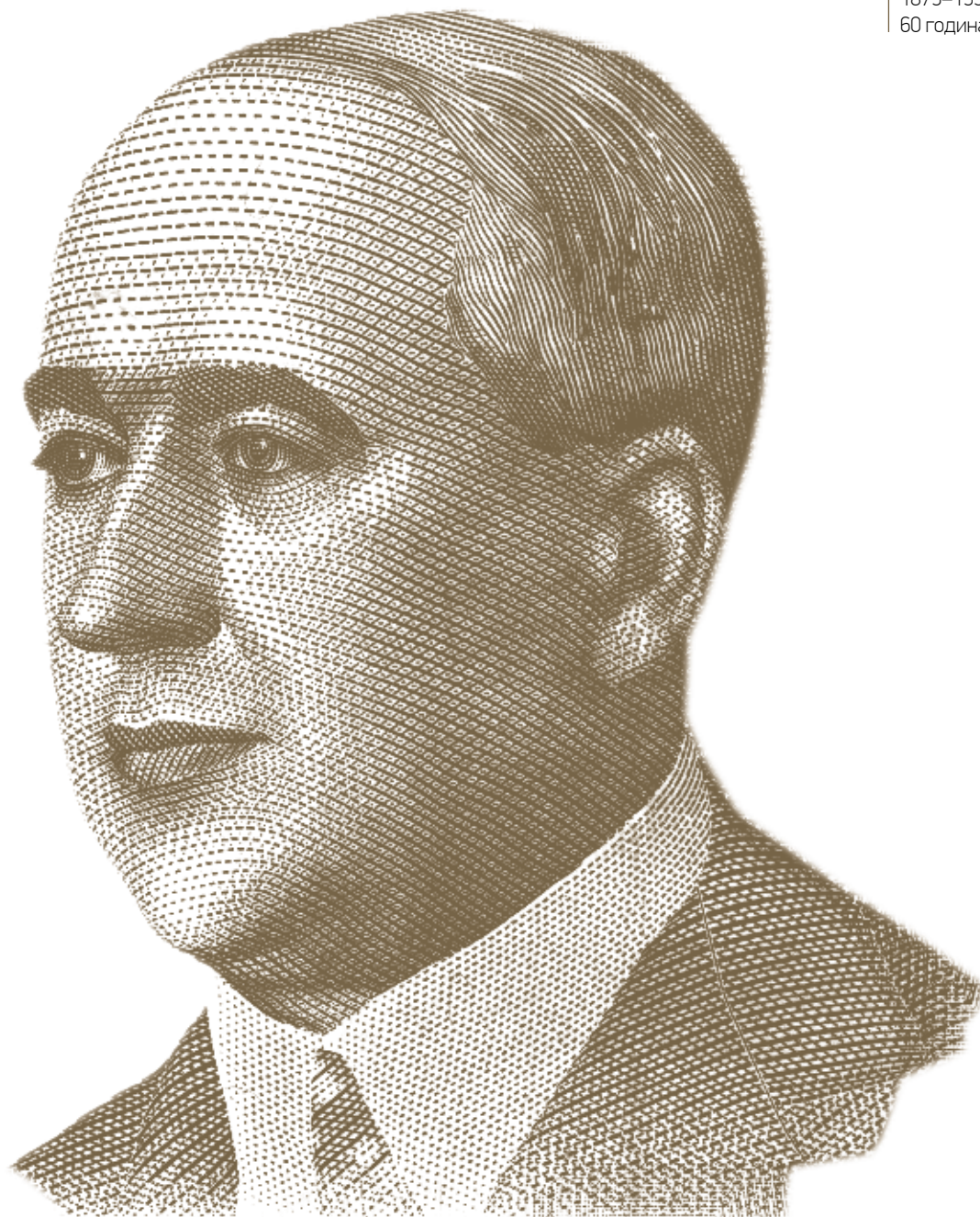
Über das Problem der Polverlagerungen (Kvart, 5 str), 1937.

„Revue mathématique de l'Union interbalkanique”

Un chapitre de l'histoire de la Terre dans la lumière des sciences mathématiques (Kvart, 12 str) 1939.

„Српски книжевни гласник”

Поглед на развитак Механике и на њен положај према осталим егзактним наукама. Приступно предавање на Универзитету (22 стр), 1910.

ДЕЛА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА

у фондовима Универзитетске библиотеке у Крагујевцу

1.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

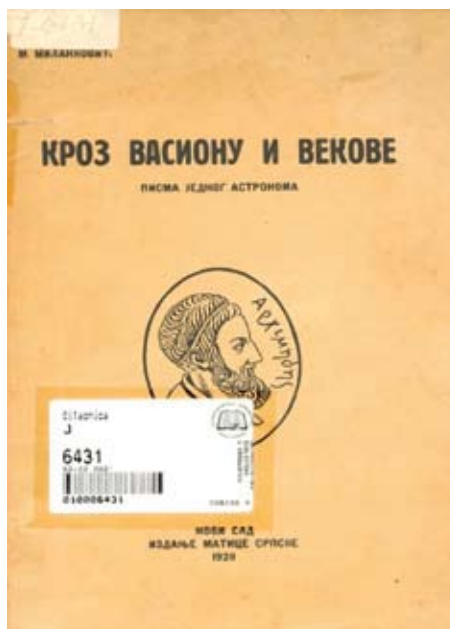
Kroz vasionu i vekove : pisma jednog astronoma / M. [Milutin] Milanković. – Novi Sad : Matica srpska, 1928 ([B. m. : b. i.]). - 212 str. : ilustr. ; 24 cm

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/TDJ1243
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 18278151

Č J 6431

59 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

2.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Nebeska mehanika : predavanja na Beogradskom univerzitetu / od M. [Milutina] Milankovića. - Beograd : Zadužbina Luke Čelovića-Trebinjca, 1935 (Beograd : Grafički Institut). – 333 str. : graf. prikazi ; 25 cm

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II-003344
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 161700871

Č J 577
Č V 16888

3. MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kroz vasionu i vekove : jedna astronomija za svakoga / napisao Milutin Milanković. – [2. izd.]. - Beograd : Jugoistok, 1944 (Beograd : Planeta). - 328 str., [9] listova s tablama: ilustr. ; 23 cm. - (Nauka i život : popularna naučna biblioteka ; knj. 5)

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/S-II_1956
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 133068039

M1 L 4954

4. MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Isak Njuth i Njutnova Principija / Milutin Milanković, Slavko Bokšan - Beograd : Društvo „Nikola Tesla”, 1946 (Beograd : Privredni pregled) . - 94 str. : ilustr. ; 21cm. - (Biblioteka „Nikola Tesla”; knj. 3)

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II-015449-003
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 6790919

M1 L 5390

5.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Osnovi nebeske mehanike / M. [Milutin] Milanković - Beograd : Prosveta, 1947 (Zagreb : „Rožankovski”). - 97 str. : graf. prikazi ; 24 cm

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II-017788
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 40877575

M1 L 5394

61 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

6.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Istorija astronomske nauke od njenih prvih početaka do 1727 / M. [Milutin] Milanković. - Beograd : Naučna knjiga, 1948 (Novi Sad : Budućnost). - 167 str. : ilustr. ; 24 cm

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II037789
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 20450823

M1 L 5038

7.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kroz carstvo nauka : slike iz života velikih naučnika / Milutin Milanković. - Beograd : Naučna knjiga, 1950 : (Novi Sad Budućnost). - 285 str. : graf. prikazi ; 20 cm. - (Biblioteka Nikola Tesla ; knj. 8)

Dostupno i na:

http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II015449008
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 132878855

M1 L 5088

8.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kroz vasionu i vekove / Milutin Milanković - Beograd : Tehnička knjiga, 1952 (Beograd : Jugoštampa). - 287 str. : ilustr. ; 23 cm. - (Nauka i tehnika ; 1)

COBISS.SR-ID 133189127

M U 3028

9.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Dvadeset dva veka hemije / Milutin Milanković
; [ilustracije Grigorije Samojlov]. - Kragujevac :
Svetlost, 1953 (Kragujevac : Svetlost). - 97 str. :
ilustr. ; 20 cm. - (Biblioteka Svetlost. kolo 1 ; knj. 1)

Dostupno i na:

[http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/
Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II-040351-001](http://www.digitalna.nb.rs/wb/NBS/Knjige/Zbirka_knjiga_Milutina_Milankovica/II-040351-001)
(Fond Narodne biblioteke Srbije)

COBISS.SR-ID 12953351

M1 L 4923

63 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

10.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Nauka i tehnika tokom vekova / Milutin
Milanković - Sarajevo : Narodna prosvjeta, 1955
(Beograd : Beogradski grafički zavod) . - 114
str. : graf. prikazi ; 17 cm. (Univerzum : osnovi
savremenih znanja ; 9)

COBISS.SR-ID 79338503

ML L 5223

11.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Osnovi nebeske mehanike / Milutin Milanković -
4. izd. - Beograd : Naučna knjiga, 1988 (Bor : Bakar)
. - 96 str. : graf. prikazi ; 24 cm

COBISS.SR-ID 32760583

M J 23073

12.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1875-1958

Uspomene, doživljaji, saznanja. Knj. 1 / Milutin Milanković ; priredila Milica Nikolić. - Beograd : Nolit, 1988 (Ljubljana : Ljudska pravica). - 442 str. ; 20 cm. - (Srpska književnost. Memoari, dnevnici, autobiografije ; 19)

COBISS.SR-ID 2678018

M J 22032

13.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Uspomene, doživljaji, saznanja. Knj. 2 / Milutin Milanković ; pogovor Bogdan Bogdanović. - Beograd : Nolit, 1988 (Ljubljana : Ljudska pravica). - 500 str. ; 20 cm. - (Srpska književnost. Memoari, dnevnici, autobiografije ; 19)

COBISS.SR-ID 2678530

M J 22033

14.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Članci, govori, prepiska / Milutin Milanković ; redaktor Dragoljub Stefanović. - [1. izd.].
- Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : BIGZ) – 660 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 6)

COBISS.SR-ID 128627719

M J 29652

15.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kanon osunčavanja Zemlje i njegova primena na problem ledenih doba. (Deo 1) / Milutin Milanković ; redaktori Veljko Vujičić, Milan Dimitrijević ; [prevod Milan Ćirić ; obrada crteža Aleksandar Petrović]. - 1. izd. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : BIGZ). - 369 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 1)

COBISS.SR-ID 126579975

M J 29647

16.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kanon osunčavanja Zemlje i njegova primena na problem ledenih doba. (Deo 2) / Milutin Milanković ; redaktori Veljko Vujičić, Milan Dimitrijević ; [prevod Milan Ćirić ; obrada crteža Aleksandar Petrović]. - 1. izd. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : BIGZ). - 325 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 2)

COBISS.SR-ID 128627463

M J 29648

17.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kroz vasionu i vekove ; Kroz carstvo nauka / Milutin Milanković ; redaktori Nikola Pantić, Aleksandar Petrović ; [obrada crteža Siniša Arsenić]. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : BIGZ). - 491 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 4)

COBISS.SR-ID 122171143

M J 29650

18.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Nebeska mehanika ; Istorija astronomske nauke / Milutin Milanković ; redaktor Milan S. Dimitrijević ; [obrada crteža Siniša Arsenić]. - 1. izd. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : BIGZ). - 461 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 3)

COBISS.SR-ID 122161415

M J 29649

19.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Spisi iz istorije nauke / Milutin Milanković ; redaktori Nikola Pantić, Aleksandar Petrović ; [obrada crteža Siniša Arsenić]. - [1. izd.]. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : BIGZ). - 552 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 5)

COBISS.SR-ID 126629639

M J 29651

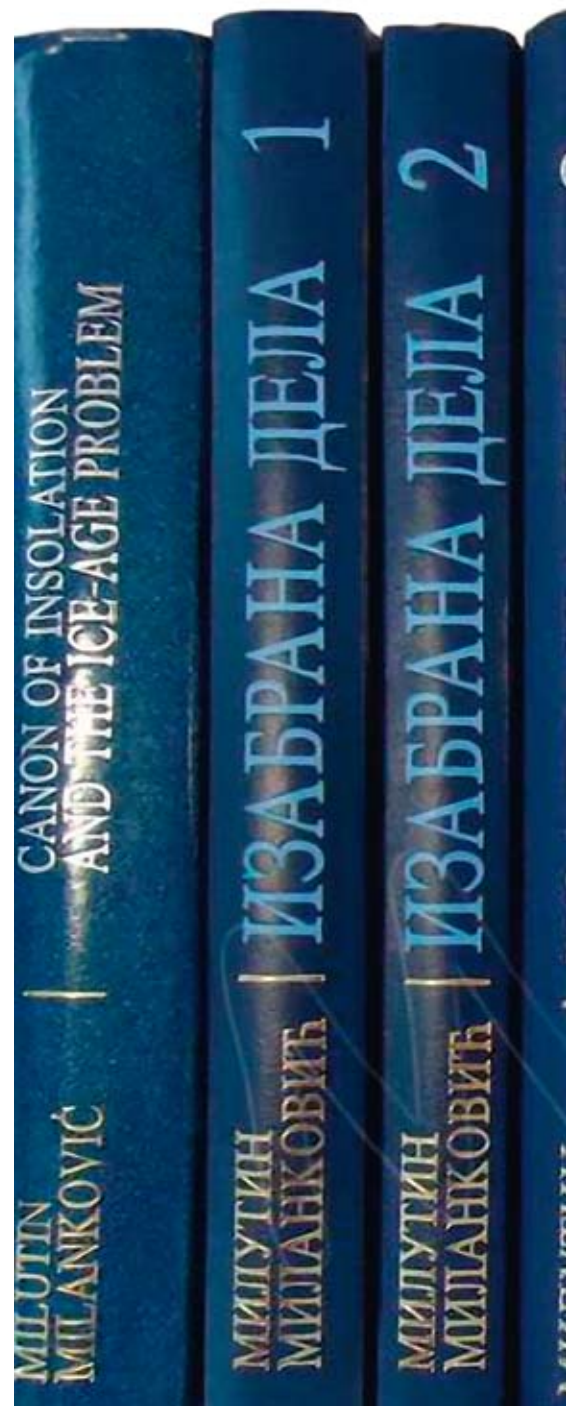
20.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Uspomene, doživljaji i saznanja / Milutin
Milanković ; redaktor Slobodan Ribnikar . - 1. izd. -
Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva,
1997 (Beograd : BIGZ). - 934 str. : graf. prikazi ; 24
cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 7)

COBISS.SR-ID 123505159

M J 29653

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 3

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 4

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 5

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 6

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 7

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 8

МИЛУТИН
МИЛАНКОВИЋ | ИЗАБРАНА ДЕЛА 9

21.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

[Dvadeset dva veka] 22 veka hemije / Milutin Milanković ; [ilustracije Grigorije Samojlov]. - 2. izd. - Beograd : Muzej nauke i tehnike : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997 (Beograd : Novi dani). - 142 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Svet nauke i tehnike ; knj. 6)

COBISS.SR-ID 129993223

M J 29831

22.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kroz vasionu i vekove / Milutin Milanković. - [1. Deretino izd.]. - Beograd : Dereta, 2002 (Beograd : Dereta). - 430 str. : ilustr. ; 17 cm. - (Biblioteka Umetnost i saznanje. kolo 1 ; knj. 1)

COBISS.SR-ID 180742919

M J 38685

23.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Kroz carstvo nauka : slike iz života velikih naučnika / Milutin Milanković. - 1. Deretino izd. - Beograd : Dereta, 2004 (Beograd : Dereta) . - 459 str. : graf. prikazi ; 17 cm. - (Biblioteka Encyclopaedia galactica)

COBISS.SR-ID 115966476

M J 38684

71 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879-1958
60 година од смрти

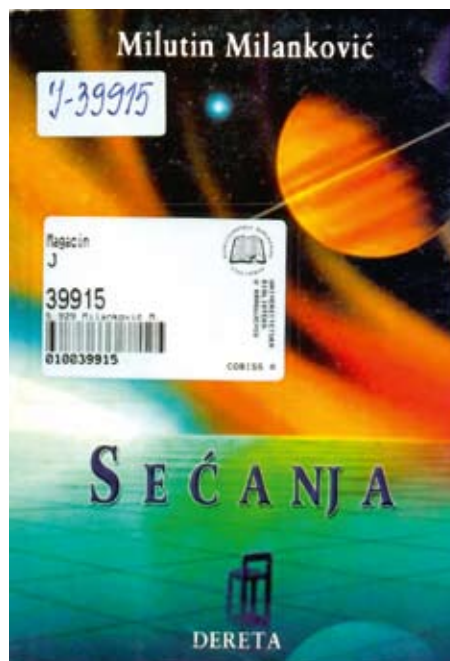
24.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Sećanja / Milutin Milanković. - 1. Deretino izd. - Beograd : Dereta, 2005 (Beograd : Dereta). - 566 str. : ilustr., geneal. tabla ; 17 cm. - (Biblioteka Umetnost i saznanje)

COBISS.SR-ID 124321292

M J 39915

25.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković ; priređivač i redaktor Aleksandar Petrović. – 1. izd. – Beograd: Zavod za udžbenike, 2008 (Beograd : Colorgafx). – 614 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Izabrana dela / Milutin Milanković ; knj. 8)

COBISS.SR-ID 146730252

M J 49858

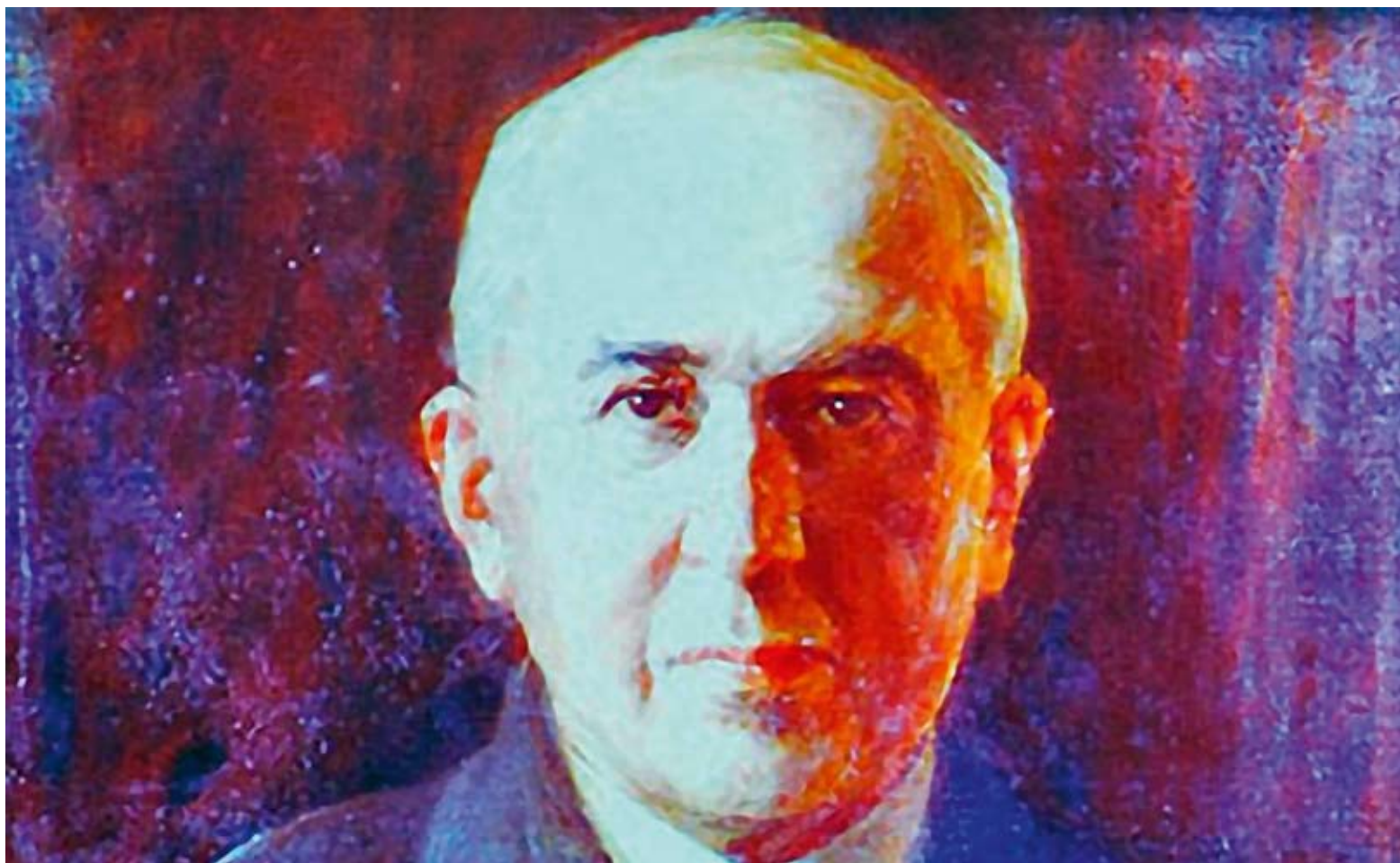
26.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Sećanja / Milutin Milanković. – 4. Deretino izd. - Beograd : Dereta, 2016 (Beograd : Dereta). -525 str. ; 21 cm. - (Biblioteka Umetnost i saznanje)

COBISS.SR-ID 220891404

M J 55534

РАДОВИ МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА

у монографским публикацијама и зборницима

27.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958
Предговор / Милутин Миланковић

У: Дело Николе Тесле. 1, Полифазни систем произвођења, преношења, развођења и искоришћавања електричне енергије / скупно, средно и коментар написао Славко Бокшан . - Београд : Научна књига, 1950. - (Посебна издања ; књ. CLXXI. Одељење техничких наука ; књ. 1). - Стр. V-IX.

COBISS.SR-ID 524523413

M U 3049

28.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958
Успомене, доживљаји и сазнања / Милутин Миланковић

У: Катена Мунди. Књ. 2 / [приредио Предраг Р. Драгић Кијук]. - Краљево: Ибарске новости ; Београд : Матица Срба и исељеника Србије, 1992. - (Библиотека Векови Србије). – ISBN 86-81341-04-9. - стр. 341-345.

COBISS.SR-ID 8915212

M J 26047

29.
MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958
Isak Njutn i Njutnova Principija / Milutin Milanković

У: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Београд : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 463-503.

COBISS.SR-ID 524525461

M J 49858

30.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O Bogdanu Gavriloviću / Milutin Milanković. - Govor na сахрани академика Б. Г. 9. августа 1947.

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 505-509.

COBISS.SR-ID 524525717

M J 49858

31.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O Kosti Stojanoviću / Milutin Milanković. - Govor na komemoraciji K. S. održan 4. januara 1921.

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 455-458.

COBISS.SR-ID 524524949

M J 49858

32.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O Nikoli Pušinu / Milutin Milanković. - Govor na sahrani dopisnog čl. SAN, hemičara N. P., 1947.

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 511-514.

COBISS.SR-ID 524526229

M J 49858

33.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O Nikoli Tesli / Milutin Milanković. - Odlomak iz teksta „Spomenite me našem narodu.”, objavljenog povodom osamdesete god. od rođenja N. T.

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 459-462.

COBISS.SR-ID 524525205

M J 49858

34.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O pesmi smrt Marka Kraljevića / Milutin Milanković

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 431-452.

COBISS.SR-ID 524524693

M J 49858

35.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O Ruđeru Boškoviću / Milutin Milanković. - Predavanje održano na Radio Beogradu 2. novembra 1956.

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 521-529.

COBISS.SR-ID 524526741

M J 49858

36.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

O Vladimiru Farmakovskom / Milutin Milanković. - Govor na komemoraciji u SAN, 7. juna 1954.

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 515-519.

COBISS.SR-ID 524526485

M J 49858

37.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1879-1958

Istraživanje hronologije ledenog doba / Milutin Milanković. - Prevod predavanja održanog na poziv predsednika Austrijske akademije nauka i rektora Univerziteta u Beču u Auditorijum Maksimum bečkog Univerziteta, 7. juna 1955. godine.

U: Milankovićeva nebeska mehanika / Vojislav Gledić. – Beograd : „Štampar Makarije” ; Podgorica : Obodsko slovo, 2014. - (Velikani srpske nauke). - ISBN 978-86-6311-098-4 . – Str. 237-258.

COBISS.SR-ID [524523669](#)

M J 54924

79 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

РАДОВИ МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА

у периодичним публикацијама

38.

MILANKOVIĆ, Milutin, 1856-1958

Čestitka Milutina Milankovića Nikoli Tesli

U: Danica. - ISSN 0354-4974. - God. 12 (2005), str. 72.

COBISS.SR-ID [121156364](#)

G SP 059 DANICA

ЛИТЕРАТУРА О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ

монографске публикације и зборници

39.

ЖИВОТ и дело Милутина Миланковића:
1879-1979 / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979 (Београд : Геокарта). - 198 стр., [8] стр. с таблама : илустр. ; 24 cm. - (Галерија САНУ ; 36)

COBISS.SR-ID 38916871

М J 12074

83 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

40.

STOJKOVIĆ, Andrija B., 1924-2007

Филозофски погледи Милутина Миланковића
/ Андрија Стојковић. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1988 . - 230 стр. ; 24 cm. - (Посебна издања / Српска академија наука и уметности ; књ. 581)

OBISS.SR-ID 121805575

М1 L 5459

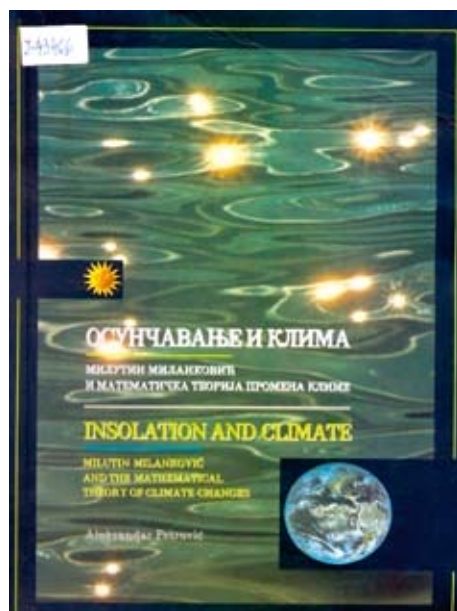

41.
INĐIĆ, Milica

Библиографија Милутина Миланковића
/ Милица Инђић; уредник Мирослав Пантић.
- Београд : САНУ, 1993 (Београд : Нови дани). –
168 стр. ; 24 см. (Библиографије / САНУ ; књ. 2.
Одељење језика и књижевности ; књ. 2)

COBISS.SR-ID 82596615

М J 28639

42.
PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Осунчавање и клима : Милутин Миланковић
и математичка теорија промена климе / [написао,
уредио и обликовао] Александар Петровић ;
[у сарадњи са Мирјаном Петровић и Ранком
Рајковићем] = Insolation and climate : Milutin
Milanković and the mathematical theory of
climate changes / [written, edited and designed
by] Aleksandar Petrović ; [in collaboration with
Mirjana Petrović and Ranko Rajković]. - Београд :
Министарство за заштиту природних богатстава
и животне средине Републике Србије, 2002
(Београд : Публикум). - 34 стр. : илустр. ; 31 см

COBISS.SR-ID 181201415

М J 43466

43.
KONFERENCIJA „Razvoj astronomije kod Srba”
(3 ; 2004 ; Beograd)

Zbornik radova Konferencije Razvoj astronomije kod Srba III, Beograd 25-28. april 2004. / urednik Milan S. Dimitrijević = Proceedings of the Conference Development of Astronomy among Serbs III, Belgrade, April 25-28, 2004. / edited by Milan S. Dimitrijević. - Beograd : Astronomsko društvo „Ruder Bošković” = Astronomical Society „Rudjer Bošković”, 2005 (Vršac : Tuli). - 420 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Publikacije Astronomskog društva „Ruder Bošković” = Publications of the Astronomical Society „Rudjer Bošković”, ISSN 0506-4295 ; sv. 6)

COBISS.SR-ID 126276876

M J 39885

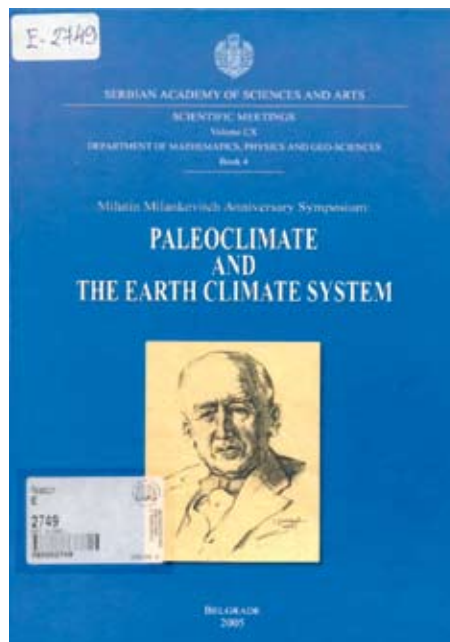

44.
MILUTIN Milankovitch Anniversary Symposium
(2004 ; Belgrade)

Paleoclimate and the Earth Climate System : invited lectures / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August – 2 September 2004 ; editors André Berger, Marko Ercegovic, Fedor Mesinger. - Belgrade : SASA, 2005 (Belgrade : Press Express). - 192 str. : graf. prikazi ; 24 cm. - (Scientific Meetings / Serbian Academy of Sciences and Arts ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025)

COBISS.SR-ID 127524108

M E 2749

85 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

45.

MEĐUNARODNI simpozijum Stvaralaštvo Milutina Milankovića (2008 ; Dalj)

Стваралаштво Милутина Миланковића : зборник радова с Међународног симпозијума Стваралаштво Милутина Миланковића одржаног у Даљу 23. и 24. маја 2008. године / уредник Часлав Оцић. - Београд : САНУ, 2009 (Земун : Гринфилд). - 512, [62] стр. : илустр. ; 24 см. - (Научни скупови / Српска академија наука и уметности ; 124. Председништво ; књ. 9)

COBISS.SR-ID 167287564

М Ј 43360

46.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Циклуси и записи : opus solis Милутина Миланковића / Александар Петровић ; [илустрације Ђорђе Кнежевић ... [и др.] ; фотографије Фабрицио Антониоли ... и др.]. - Београд : САНУ, 2009 ([б. м. : б. и.]). - 359 стр. : илустр. ; 24 см. - (Галерија Српске академије наука и уметности ; 115)

COBISS.SR-ID 156935948

М Ј 43435

47.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1966-

Канон и одзиви : астрономска теорија Милутина Миланковића и савремена наука / [аутори изложбе и каталога] Александар Петровић, Стела Филипи Матутиновић. - Београд : Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”, 2009 (Београд : МСТ Гајић). - 96 стр. : илустр. ; 24 cm

COBISS.SR-ID 171902220

М J 43584

М J 50886

87 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

48.

СЕЋАЊЕ на Милутина Миланковића : монографија / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]]. - Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009 (Београд : Želnid). - 150 стр. : илустр. ; 24 cm

COBISS.SR-ID 171852556

М J 55397

49.
SPASOVA, Danica, 1949-

Милутин Миланковић : путник кроз васиону и векове / Даница Спасова, Славко Максимовић ; [фотографије Радован Поповић, Јован Ковачевић]. - Београд : Удружење грађана „Милутин Миланковић” : Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2009 (Београд : МСТ Гајић) . - 127 стр. : илустр. ; 27 cm

COBISS.SR-ID 167291404

М J 44051
М J 44052

50.
GLEDIĆ, Vojislav, 1946-

Миланковићева небеска механика / Војислав Гледић - Београд : „Штампар Макарије” ; Подгорица : Ободско слово, 2014 (Нови Сад : Артпринт). - 259 str. : ilustr ; 20 cm. - (Великани српске науке)

COBISS.SR-ID 207787788

М J 54924

51.

SKUP Srpski matematičari (2012 ; Beograd)

Српски математичари : зборник предавања одржаних на скупу Српски математичари у оквиру манифестације Мај месец математике 2012. / [главни уредник Драгољуб Којчић]. – Београд : САНУ : Универзитет: Завод за уџбенике, 2015 (Нови Сад : Сајнос). - 159 стр., [12] стр. с таблама : илустр. ; 24 cm

COBISS.SR-ID 218136332

М J 54377

89 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

РАДОВИ О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ

у монографском публикацијама и зборницима

52.

ANDELIĆ, Tatomir P., 1903-1993

Живот и дело Милутина Миланковића / Татомир П. Анђелић

U: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Стр. 7-28.

COBISS.SR-ID 524538773

M J 12074

53.

MAKJANIĆ, Berislav, 1922-1988

Veze Milutina Milankovića s Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti / Berislav Makjanić

U: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић] . - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Str. 79-97.

COBISS.SR-ID 524540053

M J 12074

54.

MUŽIJEVIĆ, Milica

Попис радова Милутина Миланковића / Милица Мужичевић

U: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Стр. 179-196.

COBISS.SR-ID 524541333

M J 12074

55.

PANTIĆ, Nikola K., 1927-2002

Антропогено ледено доба и Миланковићева астрономска теорија климатских промена научника и човека / Никола К. Пантић

У: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Стр. 101-124.

COBISS.SR-ID 524540309

М J 12074

56.

POPOVIĆ, Božidar, 1913-1993

Миланковићеви радови у небеској механици / Божидар Поповић

У: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Стр. 131-152.

COBISS.SR-ID 524540565

М J 12074

57.

STEVANOVIĆ, Petar, 1914-1999

Успомена на Милутина Миланковића научника и човека / Петар Стевановић

У: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. - Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Стр. 53-78.

COBISS.SR-ID 524539285

М J 12074

58.
TOMIĆ, Miodrag, 1912-2001

Милутин Миланковић - наставник и научник / Миодраг Томић

У: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. -
Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). – Стр. 35-52.

COBISS.SR-ID 524539029

M J 12074

59.
TRIFUNOVIĆ, Dragan, 1930-

Прилог изучавању паралела Петровић - Миланковић / Драган Трифуновић. -
илустр. - Библиографске белешке уз текст.

У: Живот и дело Милутина Миланковића / [одговорни уредник Татомир П. Анђелић]. -
Београд : Српска академија наука и уметности, 1979. - (Галерија САНУ ; 36). - Стр. 157-
175.

COBISS.SR-ID 524540821

M J 12074

60.
ANDELIĆ, Tatomir, 1903-1993

Naučni rad Milutina Milankovića / Tatomir Anđelić

У: Uspomene, doživljaji, saznanja. Knj. 2 / Milutin Milanković. - Beograd : Nolit, 1988. –
(Srpska književnost. Memoari, dnevници, autobiografije ; 19). - ISBN 86-19-01613-X. – Str.
494-500.

COBISS.SR-ID 524513173

M J 22033

61.

BOGDANOVIĆ, Bogdan

Pogovor / Bogdan Bogdanović

U: Uspomene, doživljaji, saznanja. Knj. 2 / Milutin Milanković. - Beograd : Nolit, 1988. – (Srpska književnost. Memoari, dnevnici, autobiografije ; 19). - ISBN 86-19-01613-X. – Str. 479-491.

COBISS.SR-ID 524512917

M J 22033

62.

PANTIĆ, Nikola K., 1927-2002

Doprinos Milutina Milankovića tumačenju klimatskih promena u geološkoj prošlosti / Nikola K. Pantić

U: Univerzitet u Beogradu / [Popov Čedomir ... [itd.]. - Beograd : Univerzitet [itd.], 1988. – ISBN 86-387-0073-3. - Ctr. 543-564.

COBISS.SR-ID 29468930

M J 12619

63.

PANTIĆ, Nikola, 1927-2002

Milutin Milanković : 1879-1958 / Nikola Pantić

U: 100 najznamenitijih Srba / [priređivač Zvonimir Kostić. - Beograd : Princip ; Novi Sad: Š-Jupublik, 1993. - ISBN 86-82273-01-2. - Str. 513-517.

COBISS.SR-ID 197156359

R J 27002

64.
BJELETIĆ, Dobrosav, 1935-

Tvorac i mag nebeske mehanike / Dobrosav Bjeletić

U: Slovo o velikanima. Knj. 1 / Dobrosav Bjeletić. - Beograd : Udruženje izdavača i knjižara Jugoslavije ; Novi Sad : Budućnost, 1997. - Str. [51]-61.

COBISS.SR-ID 512663701

M J 31054

65.
DIMITRIJEVIĆ, Milan S., 1947-

Predgovor / Milan S. Dimitrijević

U: Nebeska mehanika ; Istorija astronomske nauke / Milutin Milanković. – Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 3) . – ISBN 86-17-05280-5. - Str. 7-10.

COBISS.SR-ID 524520597

M J 29649

66.
MOMČILOVIĆ, Olgica

Biblioteka akademika Milutina Milankovića : katalog / Olgica Momčilović

U: Spisi iz istorije nauke / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 5). - ISBN 86-17-05290-2. – Str. 297-552.

COBISS.SR-ID 524514709

M J 29651

67.

PANTIĆ, Nikola K., 1927-2002

Od jasne ideje do dejstvujuće istine : predgovor Kanonu osunčavanja / Nikola K. Pantić

U: Kanon osunčavanja Zemlje i njegova primena na problem ledenih doba. (Deo 1) / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 1). - ISBN 86-17-05270-8. - Str. 25-84.

COBISS.SR-ID 524514197

M J 29647

68.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

O kosmičkoj budućnosti : predgovor izabranim delima Milutina Milankovića / Aleksandar Petrović, Nikola Pantić

U: Kanon osunčavanja Zemlje i njegova primena na problem ledenih doba. (Deo 1) / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 1). - ISBN 86-17-05270-8. - Str. 7-24.

COBISS.SR-ID 524513941

M J 29647

69.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Predgovor / Aleksandar Petrović, Nikola Pantić

U: Kroz vasionu i vekove ; Kroz carstvo nauka / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 4). - ISBN 86-17-05285-6. - Str. 7-15.

COBISS.SR-ID 524513429

M J 29650

70.
PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-
Предговор / Александар Петровић

U: Списи из историје науке / Милутин Миланковић. - Београд : Завод за уџбенике и наставна средства, 1997. - (Изабрана дела ; књ. 5). - ISBN 86-17-05290-2. - Стр. 7-12.

COBISS.SR-ID 524514453

M J 29651

71.
RIBNIKAR, Slobodan V., 1929-2008
Predgovor / Slobodan V. Ribnikar

U: Uspomene, doživljaji i saznanja / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 7). - ISBN 86-17-05300-3. - Str. 7-13.

COBISS.SR-ID 524513685

M J 29653

72.
STEFANOVIĆ, Dragoljub
Predgovor / Dragoljub Stefanović

U: Članci, govori, prepiska / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Izabrana dela ; knj. 6). - ISBN 86-17-05295-3. - Str. 7-20.

COBISS.SR-ID 524520853

M J 29652

73.

VITOROVIĆ, Dragomir, 1926-2015

Predgovor / Dragomir Vitorović

U: 22 veka hemije / Milutin Milanković. - Beograd : Muzej nauke i tehnike : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1997. - (Svet nauke i tehnike ; knj. 6) . - ISBN 86-17-05366-6. - Str. 5-13.

COBISS.SR-ID 524514965

M J 29831

74.

TOMAŠEVIĆ, Đorđe Vid, 1927-2009

Milutin Milanković : The Man and the Scientist : 1879-1958 / George Vid Tomashevich

U: Portraits of Serbian achievers / George Vid Tomashevich. - Toronto : Serbian Literary Company, 2000. - (Serbs in diaspora). - ISBN 0-9682484-5-4. - Str. 145-156.

COBISS.SR-ID 197107463

ML L 7279

75.

PANTIĆ, Nikola, 1927-2002

Milutin Milanković : 1879-1958 / Nikola K. Pantić

U: Život i delo srpskih naučnika. Knj. 7 / urednik Miloje R. Sarić. - Beograd : Srpska akademija nauka i umetnosti, 2001. - (Biografije i bibliografije ; knj. 7. Odeljenje II, Odbor za proučavanje života i rada naučnika u Srbiji i naučnika srpskog porekla ; knj. 7) . - ISBN 86-7025-310-0. - Str. 173-225.

COBISS.SR-ID 197100807

M J 33486

76.

MOJOVIĆ, Dragan

O knjizi; O piscu / Dragan Mojović

U: Kroz vasionu i vekove / Milutin Milanković. - Beograd : Dereta, 2002. - (Biblioteka Umetnost i saznanje. kolo 1 ; knj. 1). - ISBN 86-7346-232-0. - Str. 425-428.

COBISS.SR-ID 524515221

M J 38685

77.

ARBUTINA, Petar V., 1968-

Svedok veka / Petar V. Arbutina

U: Sećanja / Milutin Milanković. - Beograd : Dereta, 2005. - (Biblioteka Umetnost i saznanje). - ISBN 86-7346-487-0. - Str. 561-563.

COBISS.SR-ID 524521109

M J 39915

78.

ASTRONOMICAL signals i different climate proxies from the quaternary loess-soil sequences in China / Guo Zhengtang...[et al.]. - ilustr. - Bibliografija: str. 108-111. - Abstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 100-111.

COBISS.SR-ID 524572053

M E 2749

79.

BERGER, André, 1942-

Milankovitch and beyond / André Berger, Marie-France Loutre and Jean-Luc Mélice
- ilustr. - Bibliografija: str. 69-72. - Apstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary
Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of
Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics,
Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 61-72.

COBISS.SR-ID 524571285

M E 2749

80.

CRUCIFIX, Michel

About climate, vegetation and astronomical forcing / Michel Crucifix and Maria
Fenanda Sanchez Goñi. - ilustr. - Bibliografija: str. 171-172. - Apstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary
Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of
Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics,
Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 161-172.

COBISS.SR-ID 524573077

M E 2749

81.

DIMITRIJEVIĆ, Milan S., 1947-

Da li je novojulijanski kalendar usvojen u Konstantinopolju 1923. godine Milankovićev, Milanković-Trpkovićev ili Trpković-Milankovićev? / Milan S. Dimitrijević. - Bibliografija: str. 350. - Summary: Is the new julian calendar adopted on 1923 in Constantinople Milanković-Milanković-Trpković-, or Trpković-Milanković-one?

U: Zbornik radova Konferencije Razvoj astronomije kod Srba III, Beograd 25-28. april 2004. / urednik Milan S. Dimitrijević / edited by Milan S. Dimitrijević. - Beograd : Astronomsko društvo „Ruder Bošković” : = Astronomical Society „Rudjer Bošković”, 2005. - (Publikacije Astronomskog društva „Ruder Bošković” ; sv. 6). - Str. 347-350.

COBISS.SR-ID 30528783

M J 39885

82.

FLEMING, James Rodger, 1949-

James Croll in context : the encounter between climate dynamics and geology in the second half of nineteenth century / James Rodger Fleming. - ilustr. - Bibliografske napomene uz tekst. - Bibliografija: str. 20.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 13-20.

COBISS.SR-ID 524570517

M E 2749

83.

HAJDIN, Nikola, 1923-

Structural mechanics - Milankovich's first scientific experience / Nikola Hajdin

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 11-12.

COBISS.SR-ID 524570261

M E 2749

84.

HINNOV, Linda Alide

Astronomical signals from Pre-cenozoic eras / Linda Alide Hinnov. – ilustr. - Bibliografija: str. 86-88. - Abstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 73-88.

COBISS.SR-ID 524571541

M E 2749

85.

KOLJEVIĆ, Svetozar, 1930-2016

Milutin Milanković : an early European or the last of the Mohicans? / Svetozar Koljević. - Napomene i bibliografske reference uz tekst.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 3-10.

COBISS.SR-ID 524570005

M E 2749

86.

KUKLA, George, 1930-

Milankovitch's dating of pleistocene climates or into a glacial by global warming / George Kukla. - Bibliografija: str. 134. - Abstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 131-134.

COBISS.SR-ID 524572309

M E 2749

87.

MEDITERRANEAN neogene cyclostratigraphy and astrochronology : recent progress and new developments / Frederik Hilgen...[et al.]. - ilustr. - Bibliografija: str. 97-100. - Apstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 89-100.

COBISS.SR-ID 524571797

M E 2749

88.

MESINGER, Fedor, 1933-

Numerical methods and climate modeling : from Milankovitch to the present, and beyond / Fedor Mesinger. - ilustr. - Bibliografija: str. 56-58. - Apstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 47-58.

COBISS.SR-ID 524571029

M E 2749

89.
NORTH, Gerald R., 1938-

Thowards a complete Milankovitch theory / Gerald R. North. - ilustr. - Bibliografija:
str. 159-160. - Apstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary
Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of
Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics,
Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 151-
160.

COBISS.SR-ID 524572821

M E 2749

90.
RADOVANAC, Milan, 1949-

Milutin Milanković i Astronomska opservatorija u Beogradu / Milan Radovanac

U: Zbornik radova Konferencije Razvoj astronomije kod Srba III, Beograd 25-28. april
2004. / urednik Milan S. Dimitrijević / edited by Milan S. Dimitrijević. - Beograd :
Astronomsko društvo „Ruder Bošković” : = Astronomical Society „Rudjer Bošković”, 2005.
- (Publikacije Astronomskog društva „Ruder Bošković” ; sv. 6). - Str. 101-123.

COBISS.SR-ID 30522639

M J 38885

91.

RAYNAUD, Dominique

The Milankovitch signature of paleo-gas record in ice cores / Dominique Raynaud. - Bibliografija: str. 133-134. - Abstract.

U: Paleoclimate and the Earth climate system / Milutin Milankovitch Anniversary Symposium, Belgrade, 30 August - 2 September 2004. - Belgrade : Serbian Academy of Sciences and Arts, 2005. - (Scientific meetings ; vol. 110. Department of Mathematics, Physics and Geo-Sciences ; book 4, ISSN 1451-2025). - ISBN 86-7025-394-1. - Str. 141-144.

COBISS.SR-ID 524572565

M E 2749

92.

FILIP Matutinović, Stela, 1951-

Bibliografija radova o Milutinu Milankoviću / Stela Filip Matutinović

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. - Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4. - Str. 533-600.

COBISS.SR-ID 524524437

M J 49858

93.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Kanon heliocentrične kulture / Aleksandar Petrović

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. –
Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4.
- Str. 7-24.

COBISS.SR-ID 524523925

M J 49858

94.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Reč na kraju o početku i ovom izboru / Aleksandar Petrović

U: Astronomska teorija klimatskih promena i druge rasprave / Milutin Milanković. –
Beograd : Zavod za udžbenike, 2008. - (Izabrana dela ; knj. 8). - ISBN 978-86-17-14151-4.
- Str. 601-607.

COBISS.SR-ID 524524181

M J 49858

95.

BLAGOJEVIĆ, Ljiljana, 1960-

Zapisi Milutina Milankovića o kućama i gradovima / Ljiljana Blagojević

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 161-176.

COBISS.SR-ID 515693205

M J 43360

96.

DIMITRIJEVIĆ, Milan S., 1947-

Милутин Миланковић и његово астрономско дело / Димитријевић С. Милан

U: Сећање на Милутина Миланковића / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]].
- Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009 . - ISBN
978-86-910313-1-2. - Стр. 21-39.

COBISS.SR-ID 524530325

M J 55397

97.

ĐURIĆ, Đorđe, 1971-

Istorijsko vreme Milutina Milankovića / Đorđe Đurić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 41-50.

COBISS.SR-ID 515689621

M J 43360

98.

GARONJA Radovanac, Slavica, 1957-

Književno delo Milutina Milankovića : (s osvrtom na njegovo bavljenje narodnom
književnošću) / Slavica Garonja Radovanac

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 113-139.

COBISS.SR-ID 515692437

99.

GARONJA Radovanac, Slavica, 1957-

Књижевно дело Милутина Миланковића у светлу српске мемоаристике / Гароња Радованац Славица

U: Сећање на Милутина Миланковића / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]].
- Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009 . - ISBN 978-86-910313-1-2. - Стр. 7-19.

COBISS.SR-ID 524530069

M J 55397

100.

HAJDIN, Nikola, 1923-

Градевinsка механика прво научно искуство Миланковића / Nikola Hajdin

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 67-7

COBISS.SR-ID 515690389

M J 43360

101.

INĐIĆ, Milica

Миланковић као истраживач и популаризатор науке / Milica Indić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 153-160.

COBISS.SR-ID 515692949

M J 43360

102.

JOVANOVIĆ, Rastko, 1977-

Филозофска позадина науке Милутина Миланковића / Јованов Растко

U: Сећање на Милутина Миланковића / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]].
- Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009. - ISBN
978-86-910313-1-2. - Стр. 75-83.

COBISS.SR-ID 524530581

M J 55397

103.

KNEŽEVIĆ, Zoran, 1949-

Milutin Milanković, astronom / Zoran Knežević

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 73-96.

COBISS.SR-ID 515690901

M J 43360

104.

KOLJEVIĆ, Svetozar, 1930-2016

Milutin Milanković : rani Evropljanin ili poslednji Mohikanac? / Svetozar Koljević

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 29-40.

COBISS.SR-ID 515689365

M J 43360

105.

KREJAČIĆ, Anđelka

Rodna kuća akademika Milutina Milankovića u Dalju : objekt kulturne baštine /
Anđelka Krejačić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 465-470.

COBISS.SR-ID 515698581

M J 43360

106.

LUKIĆ, Tin, 1984-

Milutin Milanković na internetu / Tin Lukić, Slobodan B. Marković

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 295-300.

COBISS.SR-ID 515695253

M J 43360

107.

MESINGER, Fedor, 1933-

Milutin Milanković kao rodonačelnik matematičko-fizičkog pristupa izučavanju klime
zemlje i kako nam paleoklima omogućuje da gledamo u budućnost / Fedor Mesinger

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 51-66.

COBISS.SR-ID 515689877

M J 43360

108.

MILIĆEVIĆ, Vlado, 1951-

Milankovićev „kraj sveta” / Vlado Milićević

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 223-234.

COBISS.SR-ID 515694229

M J 43360

109.

MILIĆEVIĆ, Vlado, 1951-

Milankovićeva kriva osunčavanja od maksimuma poslednje glacijacije do početka kulture Lepenskog Vira / Vlado Milićević

U: Zbornik radova Konferencije Razvoj astronomije kod Srba, V, Beograd 18-22. april 2008. / urednik Milan S. Dimitrijević / ed. by Milan S. Dimitrijević. - Beograd ; = Belgrade: Astronomical Society „Rudjer Bošković”, 2009. - (Publikacije Astronomskog društva „Ruder Bošković” ; sv. 8). - ISBN 978-86-906631-7-0. - Str. 355-376.

COBISS.SR-ID 515792533

M J 43357

110.

MILIĆEVIĆ, Vlado, 1951-

Професор Томић о Миланковићу / Владо Милићевић, Славко Максимовић

U: Сећање на Милутина Миланковића / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]]. - Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009. - ISBN 978-86-910313-1-2. - Стр. 85-93.

COBISS.SR-ID 515792533

M J 55397

111.
MILOŠEVIĆ, Radomir, 1938-

Напор православне цркве да реформише јулијански календар и допринос
Милутина Миланковића / Милошевић Радомир

U: Сећање на Милутина Миланковића / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]].
- Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009 . - ISBN
978-86-910313-1-2. - Стр. 95-108.

COBISS.SR-ID 524531093

M J 55397

112.
MILOŠEVIĆ, Radomir, 1938-

Problem crkvenog kalendara u svetlu dela Milutina Milankovića / Radomir Milošević

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Ocić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 141-152.

COBISS.SR-ID 515692693

M J 43360

113.
MILJANIĆ, Petar, 1927-

O Milutinu Milankoviću inženjeru, profesoru, naučniku / Petar Miljanić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Ocić. - Beograd : SANU, 2009. –
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 361-366.

COBISS.SR-ID 515696277

M J 43360

114.

MILJKOVIĆ, Aleksandar A., 1929-2008

Sećanje na Milutina Milankovića i njegove prijatelje neposredno posle Drugog svetskog rata / Aleksandar A. Miljković

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 391-398.

COBISS.SR-ID 515697557

M J 43360

115.

NEŠIĆ, Đorđe, 1957-

Milutin Milanković kao književni lik u djelima Veljka Petrovića i Đorđa Očića / orđe Nešić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 177-188.

COBISS.SR-ID 515693461

M J 43360

116.

NEŠIĆ, Đorđe, 1957-

Rodna kuća Milutina Milankovića u Dalju / Đorđe Nešić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 426.

COBISS.SR-ID 524526997

117.

OCIĆ, Časlav, 1945-

Dalj : kratka povestnica / Časlav Ocić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Ocić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 471-500.

OBISS.SR-ID **515698837**

M J 43360

118.

OCIĆ, Časlav, 1945-

Milutin Milanković i Nikola Tesla / Časlav Ocić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Ocić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 339-358.

COBISS.SR-ID **515696021**

M J 43360

119.

OCIĆ, Đorđe, 1945

Zapis o astronomu : (otkrivanje Milankovića) / Đorđe Ocić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Ocić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 411-420.

COBISS.SR-ID **515698069**

M J 43360

120.

OPRA, Ljerka, 1943-

Svedočanstvo u prilog astronomske teorije klime / Ljerka Opra

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 235-250.

COBISS.SR-ID 515694485

M J 43360

121.

PETROVIĆ, Aleksandar Ž., 1956-

Paradigma Milanković / Aleksandar Petrović

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 97-104.

COBISS.SR-ID 515691157

M J 43360

122.

POTOČAN, Budimir, 1952-

Porodica Milutina Milankovića u uspomename Dušana Milankovića / Budimir Potočan

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 399-410.

COBISS.SR-ID 515697813

M J 43360

123.

PROSEN, Milan, 1974-

Nauka i umetnost : saradnja Milutina Milankovića i Grigorija Samojlova / Milan Prosen

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. – (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 205-222.

COBISS.SR-ID 515693973

M J 43360

124.

PRVANOVIĆ, Mileva, 1929-2016

Neka moja sećanja na profesora Milutina Milankovića / Mileva Prvanović

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. – (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 373-375.

COBISS.SR-ID 515696789

M J 43360

125.

RADOVANAC, Milan, 1949-

Milutin Milanković i Astronomska opservatorija u Beogradu / Milan Radovanac

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. – (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 251-282.

COBISS.SR-ID 515694741

M J 43360

126.

STEVANOVIĆ, Zoran

Rimske uspomene na Milutina Milankovića / Zoran Stevanović

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 377-385.

COBISS.SR-ID 515697045

M J 43360

127.

STOJADINOVIĆ, Olivera, 1953-

Milankovićev rukopis i font / Olivera Stojadinović

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 283-294.

COBISS.SR-ID 515694997

M J 43360

128.

SUBOTIĆ, Irina, 1941-

Milutin Milanković u likovnoj umetnosti / Irina Subotić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. - (Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 189-204.

COBISS.SR-ID 515693717

M J 43360

129.

ŠUMARAC, Dragoslav, 1955-

Милутин Миланковић : (1879-1958) : први доктор техничких наука међу Србима /
Шумарац Драгослав

U: Сећање на Милутина Миланковића / [програмски одбор Петар Миљанић ... [и др.]].
- Београд : Удружење универзитетских професора и научника Србије, 2009. - ISBN
978-86-910313-1-2. - Стр. 133-141.

COBISS.SR-ID 524531349

M J 55397

130.

TOMIĆ, Miodrag, 1912-2001

Uspomene na Milankovića / Miodrag Tomić

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 367-372.

COBISS.SR-ID 515696533

M J 43360

131.

TRIFONI, Aleksandar, 1930-

Moja sećanja na profesora Milankovića / Aleksandar Trifoni

U: Stvaralaštvo Milutina Milankovića / urednik Časlav Očić. - Beograd : SANU, 2009. -
(Naučni skupovi ; 124. Predsedništvo ; knj. 9). - ISBN 978-86-7025-491-6. - Str. 387-389.

COBISS.SR-ID 515697301

M J 43360

132.

VUCA, Petar V., 1950-

Astronomsko društvo „Milutin Milanković” Zrenjanin i njegov osnivač Krste Naumovski / Petar V. Vuca

U: Zbornik radova Konferencije Razvoj astronomije kod Srba, V, Beograd 18-22. april 2008. / urednik Milan S. Dimitrijević / ed. by Milan S. Dimitrijević. - Beograd ; = Belgrade : Astronomical Society „Rudjer Bošković”, 2009. - (Publikacije Astronomskog društva „Ruder Bošković” ; sv. 8). - ISBN 978-86-906631-7-0. - Str. 321-323.

COBISS.SR-ID 515786901

M J 43357

133.

DIMITRIJEVIĆ, Milan S., 1947-

Milutin Milanković i tajna ledenih doba / Milan S. Dimitrijević

U: Srpski matematičari / [glavni urednik Dragoljub Kojčić]. - Beograd : SANU: Univerzitet : Zavod za udžbenike, 2015. - ISBN 978-86-17-19185-4. - Str. [95]-113.

COBISS.SR-ID 1545402858

M J 54377

134.

GARONJA Radovanac, Slavica, 1957-

Književno delo Milutina Milankovića / Slavica Garonja Radovanac

U: Srpski matematičari / [glavni urednik Dragoljub Kojčić]. - Beograd : SANU : Univerzitet : Zavod za udžbenike, 2015. - ISBN 978-86-17-19185-4. - Str. [131]-146.

COBISS.SR-ID 1545403370

M J 54377

135.

MILIĆEVIĆ, Vlado, 1951-

Mihailo Petrović i Milutin Milanković - jedno višedecenijsko prijateljstvo / Vlado Milićević

U: Srpski matematičari / [glavni urednik Dragoljub Kojčić]. - Beograd : SANU : Univerzitet : Zavod za udžbenike, 2015. - ISBN 978-86-17-19185-4. - Str. [147]-159.

COBISS.SR-ID 1545403626

M J 54377

136.

NOVAKOVIĆ, Bojan

Milutin Milanković i nebeska mehanika / Bojan Novaković

U: Srpski matematičari / [glavni urednik Dragoljub Kojčić]. - Beograd : SANU : Univerzitet : Zavod za udžbenike, 2015. - ISBN 978-86-17-19185-4. - Str. [115]-129.

COBISS.SR-ID 1545403114

M J 54377

137.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Milutin Milanković / Aleksandar Petrović

U: Srbi 1903-1914 / priredio Miloš Ković. - Beograd : Clio, 2015. - (Polis). - ISBN 978-86-7102-499-0. - Str. 450-465.

COBISS.SR-ID 513992113

M J 54044

138.

PRVANOVIĆ, Mileva, 1929-

Sećanja sa predavanja Milutina Milankovića / Mileva Prvanović

U: Srpski matematičari / [glavni urednik Dragoljub Kojčić]. - Beograd : SANU : Univerzitet : Zavod za udžbenike, 2015. - ISBN 978-86-17-19185-4. - Str. [89]-93.

COBISS.SR-ID 1545401834

M J 54377

139.

STANKOVIĆ, Bogoljub, 1924-

Dva susreta sa akademikom Milutinom Milankovićem / Bogoljub Stanković

U: Srpski matematičari / [glavni urednik Dragoljub Kojčić]. - Beograd : SANU : Univerzitet : Zavod za udžbenike, 2015. - ISBN 978-86-17-19185-4. - Str. [85]-87.

COBISS.SR-ID 1545401578

M J 54377

140.

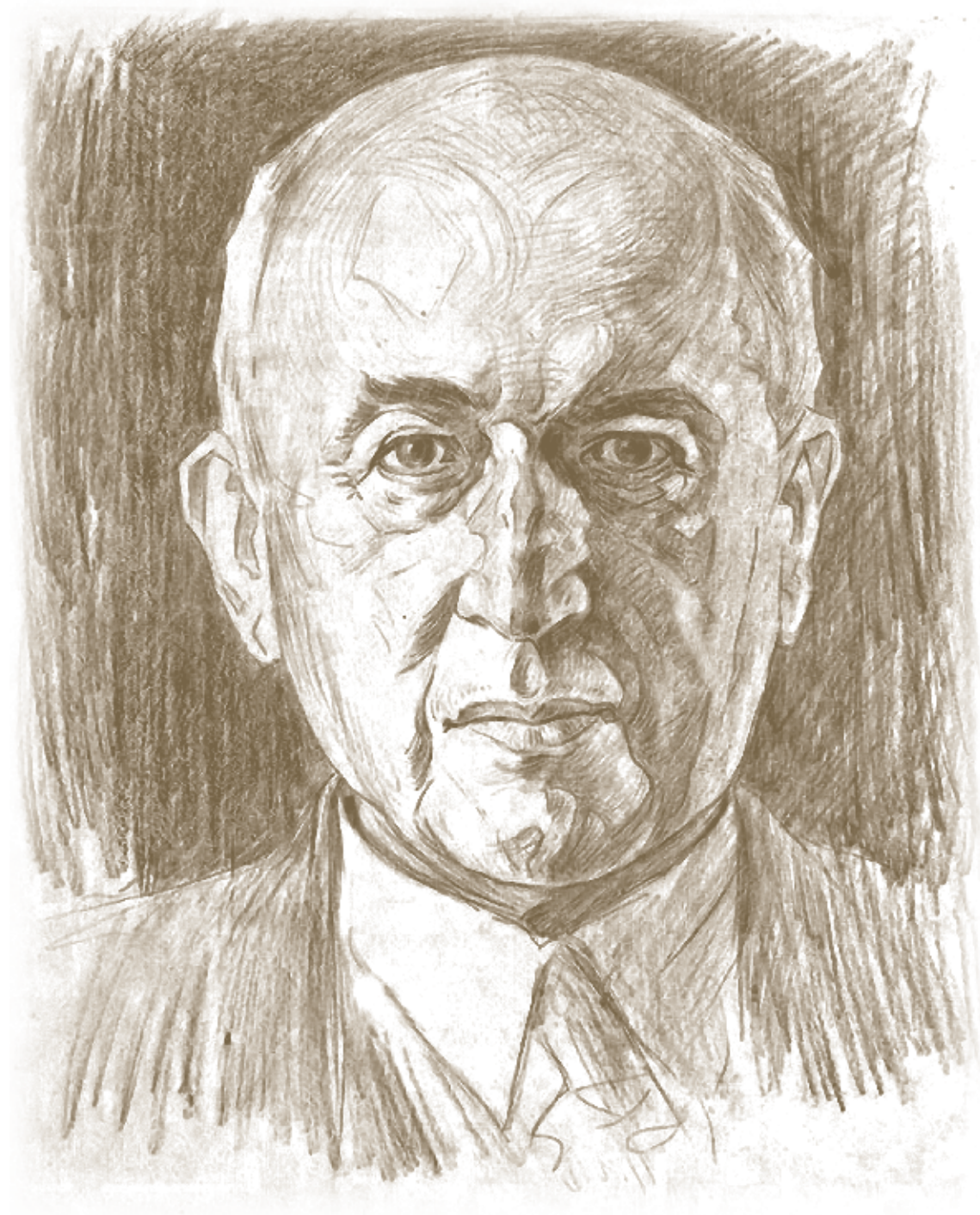
ARBUTINA, Petar V., 1968-

Svedok veka / Petar V. Arbutina

U: Sećanja / Milutin Milanković. - Beograd : Dereta, 2016. - (Biblioteka Umetnost i saznanje). - ISBN 978-86-6457-053-4. - Str. 523-525.

COBISS.SR-ID 524512661

M J 55534

РАДОВИ О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ

у периодичним публикацијама

141.

NAERLOVIĆ-Veljković, Natalija, 1927-

Milankovićev pogled na mehaniku Srednjeg veka / Natalija Naerlović-Veljković

U: Flogiston. - ISSN 0354-6640. - God. 2, br. 4 (1996), str. 110-124.

COBISS.SR-ID 76896524

MP SP 001 FLOGISTON

142.

SIMOVljević, Jovan L.

Milanovićeva reforma julijanskog kalendara / Jovan L. Simovljević

U: Glas. - ISSN 0374-7956. - God. 381, knj. 58 (1996), str. 1-9.

COBISS.SR-ID 77409292

G SP 5 GLAS. Odelj. prir-matem. nauka

143.

GARONJA-Radovanac, Slavica, 1957-

Književno delo Milutina Milankovića : (predlog za novi program srednjoškolske lektire) / Slavica Garonja-Radovanac

U: Školski čas srpskog jezika i književnosti. - ISSN 1450-6521. - God. 20, br. 5 (2002), str. 72-94.

COBISS.SR-ID 524185493

MP SP 371.3 ŠKOLSKI čas

144.

GARONJA-Radovanac, Slavica, 1957-

Zaboravljena kuća Milutina Milankovića / Slavica Garonja-Radovanac

U: Školski čas srpskog jezika i književnosti. - ISSN 1450-6521. - God. 21, br. 3/4 (2003), str. 133-134.

COBISS.SR-ID 112082700

MP SP 371.3 ŠKOLSKI čas

145.

JANOŠEVIĆ, Nela

Obrada književno-naučnog teksta Milutina Milankovića I sve što se kreće pokreće
Sunce / Nela Janošević

U: Školski čas srpskog jezika i književnosti. - ISSN 1450-6521. - God. 22, br. 3 (2004), str. 88-96.

COBISS.SR-ID 524178581

MP SP 371.3 ŠKOLSKI čas

146.

POTOČAN, Budimir, 1952-

Srpska građanska porodica Milutina Milankovića iz Dalja / Budimir Potočan

U: Danica. - ISSN 0354-4974. - God. 12 (2005), str. 120-132.

COBISS.SR-ID 121164300

SP 059 DANICA

147.

MARIĆ, Vojislav, 1930-

Milutin Milanković i Matica srpska / Vojislav Marić

U: Letopis Matice srpske. - ISSN 0025-5939. - God. 182, knj. 477, sv. 4 (april 2006), str. 732-735

COBISS.SR-ID 213677831

MP SP 82 LETOPIS Matice srpske

148.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Nit velike povezanosti / Aleksandar Petrović, [Stela Filipi Matutinović]

U: Lipar. - ISSN 1450-8338. - God. 9, br. 31 (2007), str. 198-204.

COBISS.SR-ID 521996437

MP SP 82 LIPAR

149.

JOVIĆ, Vidojko

Milutin Milanković i njegovo merenje vremena / Vidojko Jović

U: Danica. - ISSN 0354-4974. - God. 15 (2008), str. 201-208.

COBISS.SR-ID 147171084

G SP 059 DANICA

150.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Revolution and Insolation How Milutin Milanković has assembled the Puzzle of the Climate? / Aleksandar Petrović

U: Scientific-Technical Review. - ISSN 1820-0206. - Vol. 59, no. 1 (2009), str. 3-10.

COBISS.SR-ID **197668620**

MP SP 623 SCIENTIFIC technical review

151.

PETROVIĆ, Aleksandar, 1956-

Put preko dalekog sunca : Milankovićevi ciklusi i epifanija 1912. Godine / Aleksandar Petrović

U: Letopis Matice srpske. - ISSN 0025-5939. - God. 188, knj. 490, sv. 4/5 (okt.-nov. 2012), str. 621-643.

COBISS.SR-ID **275795463**

MP SP 82 LETOPIS Matice srpske

152.

MARKOVIĆ, Slobodan B., 1970-

Milutin Milanković i tajna lesne prašine / Slobodan B. Marković

U: Anali Ogranka SANU u Novom Sadu. - ISSN 1452-4112. - Br. 8 (2012 [št. 2013]), str. 54-60.

COBISS.SR-ID **278413575**

MP SP 061 ANALI SANU u NS

153.

CLIMATE change : inferences from paleoclimate and regional aspects ; Matematička teorija toplotnih pojava nastalih sunčevim zračenjem : [predstavljanje knjiga na Tribini Biblioteke SANU, Beograd, 25. jun 2013. godine] / [uvodna reč urednika Mira Vuksanovića] ; govorili Fedor Mesinger, Zoran Knežević, Aleksandar Petrović. – Str. [99]-100: Milanković, Dalj, Koički, klimatske promene / Miro Vuksanović. – Str. 100-102: Knjiga koja je danas ... / Zoran Knežević.

U: Tribina Biblioteke SANU. - ISSN 2335-0121. - God. 2, br. 2 (2014), str. [99]-102.

COBISS.SR-ID 1541904618

MP SP 81/82 TRIBINA Biblioteke SANU

129 | МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ
1879–1958
60 година од смрти

Биста Милутина Миланковића, рад Сретена Стојановића
Математички институт САНУ

ИМЕНСКИ РЕГИСТАР

Abels, Hemmo	87
Andelić, Tatomir P.	52, 60
Arbutina, Petar V.	77, 140
Aziz, Hayfaa Abdul	87
Becker, Julia	87
Berger, André	79
Bjeletić, Dobrosav	64
Blagojević, Ljiljana	95
Bogdanović, Bogdan	61
Crucifix, Michel	80
Dimitrijević, Milan S.	65, 81, 96, 133
Đurić, Đorđe	97
Filipi Matutinović, Stela	47, 92, 148
Fleming, James Rodger	82
Garonja Radovanac, Slavica	98, 99, 134, 143, 144
Gledić, Vojislav	50

Hajdin, Nikola	83, 100
Hilgen, Frederik	87
Hinnov, Linda Alide	84
Indić, Milica	41, 101
Janošević, Nela	145
Joanjing, Wei	78
Jovanov, Rastko	102
Jović, Vidojko	149
Knežević, Zoran	103, 153
Koljević, Svetozar	85, 104
Krejačić, Anđelka	105
Kuiper, Klaudia	87
Kukla, George	86
Laan, Erwin van der	87
Lourens, Lucas	87
Loutre, Marie-France	79
Lukić, Tin	106
Makijanić, Berislav	53
Maksimović, Slavko	49, 110
Marić, Vojislav	147
Marković, Slobodan B.	106, 152
Meijer, Paul	87
Mélice, Jean-Luc	79
Mesinger, Fedor	88, 107, 153
Milićević, Vlado	108, 109, 110, 135
Milošević, Radomir	111, 112
Miljanić, Petar	113
Miljković, Aleksandar A.	114
Moјовић, Драган	76
Momčilović, Olgica	66
Mužijević, Milica	54

Naerlović-Veljković, Natalija	141
Nešić, Đorđe	115, 116
North, Gerald R.	89
Novaković, Bojan	136
Ocić, Časlav	117, 118
Ocić, Đorđe	119
Opra, Ljerka	120
Pantić, Nikola K.	55, 62, 63, 67, 68, 69, 75
Petrović, Aleksandar	42, 46, 47, 68, 69, 70, 93, 94, 121, 137, 148, 150, 151, 153
Petrović, Mirjana	42
Popović, Božidar	56
Potočan, Budimir	122, 146
Prosen, Milan	123
Prvanović, Mileva	124, 138
Quingyhen, Hao	78
Radovanac, Milan	90, 125
Rajković, Ranko	42
Raynaud, Dominique	91
Ribnikar, Slobodan	71
Sanchez Goñi, Maria Fernanda	80
Simovljević, Jovan L.	142
Spasova, Danica	49
Stanković, Bogoljub	139
Steenbrink, Joris	87
Stefanović, Dragoljub	72
Stevanović, Petar	57
Stevanović, Zoran	126
Stojadinović, Olivera	127
Stojković, Andrija B.	40
Subotić, Irina	128

Šumarac, Dragoslav	129
Tomašević, Đorđe	74
Tomić, Miodrag	58, 130
Trifoni, Aleksandar	131
Trifunović, Dragan	59
Tuenter, Erik	87
Vitorović, Dragomir	73
Vuca, Petar	132
Vuksanović, Miro	153
Weber, Nanne	87
Zhengtang, Guo	78
Zhisheng, An	78

МОЈ СУСРЕТ С МИЛАНКОВИЋЕМ

Пре неколико дана, 12. септембра 2018, у Ректорату Универзитета у Београду, у Капетан Мишином здању, отворили смо салон Милутина Миланковића. Био је то његов други долазак у зграду из које је потекла његова велика научна мисао. Дуго га није било и зато сам том приликом одржао предавање о томе како сам срео Миланковића када га већ нигде није било. Не мислим на то да већ давно није ходао по овој земљи, већ да је његово дело било тера ин-когнита. Његове књиге нису могле да се нађу у књижарама, није био у лекцијама за основне и средње школе и тек по који професор на универзитету га је помињао из личног пијетета. Међу њима пре свега палеонтолог Никола Пантић који се једног дана појавио код мене и рекао да нешто морамо да учинимо да спасемо Миланковића. Није било ни једног универзитетског курса њему посвећеног, није било назива улица, изложби, предавања... Одржан је само један скуп 1979. поводом стогодишњице његовог рођења и постављена спомен плоча на његовој кући у Професорској колонији. То је било све. Тако сам на наговор Николе Пантића, следећи Декартову мисао да човек једном у животу треба да почне све испочетка, почео да учим теорију грађевинских конструкција, климатологију, небеску механику, календарографију, историју науке и да читам лепу књижевност чиме се све бавио Милутин Миланковић. Не могу да кажем да је било лако, али причињавало ми је задовољство. Посебно ме је забављао ужас специјалиста што „неовлашћено” улазим у њихове области у којима је Миланковић био уредно сахрањен и заборављен. Ту сам се заиста срео с Миланковићем који је имао смелости да као грађевински инжењер почне на универзитету да предаје небеску механику, сферну астрономију и теоријску физику. На крају после много година та авантура завршила се тиме

да сам руководио научним пројектом Министарства за науке који се звао *Теорија Милутина Миланковића и антропологија промене климе*. И данас осмишљавам астрономско/климатолошке моделе које остварујем с тимом који предводи инжењер Радомир Путник правећи јединствен музеј промене климе у Миланковићевој родној кућу у Даљу.

Иако је Миланковић тада био непознат у нашој земљи, он је већ имао своје кратере на Марсу и Месецу, Европска геофизичка унија додељивала је медаљу с његовим именом. Још важније од тога, термин Миланковићеви циклуси постао је концептуални темељ климатологије. Истраживања на Арктику и Антарктику, језеру Бајкал у Сибиру, Лабрадорском мору, Барбадосу, острву Хендерсон, Намибији, Јужној Африци, језерима источне Африке, реци Колораду, Мексичком заливу, пећини Арђентарола у Италији, западној Швајцарској, аустријским Алпима, нафтним пољима јужног Јемена, дну Пацифичког океана, удаљеним Пацифичким острвима, Индонезији, лесним заравнима Кине, језеру Биа у Јапану, Фрушкој гори... потврдили несумњиву присутност Миланковићевих циклуса. То значи да се на тим и безбројним другим местима могу наћи докази да се клима на нашој планети покорава космичким ритмовима што се данас описује само једном речи – Миланковићеви циклуси. То је термин који се више не објашњава, већ се њиме непосредно казује да се клима неминовно мења под принудом промене орбиталне геометрије путање наше планете око Сунца.

У таквим противречним околностима почео сам заједно с Николом Пантићем да радим на издавању дела Милутина Миланковића за Завод за уџбенике који је решио да се упусти у такав велики и неизвесни подухват. Почело је тада, а наставило се издавањем нових књига, као и других и трећих издања све до данас. Задатак је био тежак: требало је око 3500 страница Миланковићевих текстова спремити за штампу за само годину дана. Скоро немогућа мисија, али сам решио да идем на све или ништа јер ми је сметало то речито ћутање о његовом делу. Помогao сам Заводу да направи редакциони одбор, а потом телефоном издиктирао уреднику у Заводу план првих седам књига, који ме је позвао јер је његов директор хитно тражио план рада. Изговорио сам му то без припреме, готово из главе за само неколико минута. То је био пројекат на коме се потом радило годинама. Драго ми је да после свих година видим да сам у тим минутима и у тој брзини врло мало погрешно, иако нисам имао прилику да се тиме лагано бавим. Али срећом те грешке читаоци не виде, јер их обавија шарм Миланковићевих списа.

Радио сам од ујутро до увече без икакве подршке свог руководиоца, Александра Деспића, тада председника САНУ, који није желео да одобри ни један слободни дан да бих се тиме бавио. Био је потпуно равнодушан према чињеници да је реч о делима највећег српског ученика. Видео је у томе само губитак мог радног времена. Пишем ово јер је и то мој сусрет с Миланковићем кога је такође пратило неразумевање и омаловажавање и током рада и после његове смрти када је одбациван као писац и научник. Посланик Земљорадничке странке за-

уоставио је штампање његова популарне књиге о астрономији у Српској књижевној задрузи да би та књига касније објављена доживела низ немачких и српских издања. Амерички научници су га педесетих година XX века скидали с говорнице јер су оспоравали његову теорију која се тријумфално вратила управо кроз амерички пројекат CLIMAP, мапирања глобалне климе седамдесетих година XX века. А код нас је оспоравана не копањем дубокоморских седимената него забијањем главе у песак јер је инфериорну свест плашила идеја да смо *овде* имали једног од највећих научника XX века. По својим дOMETИМА и последицама Миланковићев хелиоцентрични канон осунчавања не заостаје ни у чим за теоријом релативности или квантном теоријом.

Да бих се до краја упутио у ствар, узео сам годину дана неплаћеног одсуства. Док сам се удубљивао у проблеме, избио је рат са nato/otan пактом тако да сам један дан ратовао, а други дан читао и све боље схватао Миланковића који је своја дела писао током ратова и у предасима између њих. Рат је за мене имао смисао као још један сусрет с Миланковићем.

Када су се Миланковићева изабрана дела појавила 1997. одмах су добила награду за издавачки подухват године. Први пут смо превели капитални *Канон осунчавања* на српски, а остали списи показали су Миланковићев блистави свестрани геније. Почео сам у бројним интервјуима, предавањима у земљи и иностранству да говорим о Миланковићу. Код нас су ме слушали с чуђењем, а у иностранству са занимањем јер ми смо овде једини могли да прочитамо цео Миланковићев опус. Потом сам 2004. и 2009. у САНУ као део организационог одбора учествовао у припреми два заиста велика међународна скупа о Миланковићу на коме су учествовали протагонисти повратка његове теорије, Џејмс Хејс, Андре Берже, Џорџ Куклаи други. У Галерији САНУ с Ђорђеом Злоковићем приредио сам изложбу *Канон Милутинова Миланковића* коју је за само два месеца видело 60.000 посетилаца. После тога, како обично бива, појавили су се предузетници који су у популаризацији Миланковићевог имена видели свој интерес и он је неумитно постајао део популарне културе, добио је улицу у Београду, новчаницу са својим ликом, школе које су узеле његово име. Али важније од свега тога је да се вратио тамо одакле је пошао. На докторским студијама за филозофију и историју науке Универзитета у Београду по први пут је установљен један курс посвећен делу Миланковића. Ово је већ друга академска година у којој га држим. Да томе додам и да сам у Руској академији наука објавио и монографију о Миланковићу и антропологији климе. То је прва студија о неком српском научнику, осим Николе Тесле, објављена изван Србије. Треба ли помињати да нико овде није желео да помогне њено објављивање. Није то ни чудно јер је по данашњим критеријумима Миланковић, који је цео живот слагао мозаик свог епохалног Канона, рђави научник и аутоплагијатор. То наравно не говори о Миланковићу, већ о данашњим научним критеријумима. И ту нам он помаже да видимо докле се наука срозала – на једва нешто ви-

ше од обичног заната. Али, како каже Миланковић, упркос свему праве ствари живе својом снагом.

Док сам писао књигу *Циклуси и записи - Opus solis Милутина Миланковића*, која је објављена у издању САНУ, Марија Радосављевић, саветник у Заводу за интелектуалну својину, била је толико љубазна да ми у архиви Завода пронађе лист југословенског патента Милутина Миланковића *Противаеропланско шойовско зрно* из 1933. Тај његов последњи патент до тада није био објављен у литератури нити проучаван. Односи се на противавионски пројектил који се на одређеној висини и путањи „расцетава” на мноштво мањих који заузимају своје посебне путање. То решење никада није ушло у производњу, али је, ваљда је то Миланковићев усуд, потврђено много година касније успешном применом у руским нуклеарним ракетама класе Сатана. Од те ракете не постоји одбрана, као што не би постојала ни од Миланковићевог зрна да је ушло у производњу. Оно би, узмемо ли у обзир густе формације у којима су летели авиони који су бомбардовали Србију, неминовно променило ток рата јер авијација не би могла да одговори на њега. Не само слома Југославије већ и Другог светског рата тешко да би било јер да је немачки напад претрпео неуспех изнад Београда рат би био беспредметан. Зато Миланковићев проналазак никада овде није примењен. Додамо ли Миланковићевом зрну надмоћ тада најбољег ловачког авиона ИК-3, који је обарао у просеку 3,5 Месершмита, Други светски рат претворио би се у театар. До то не буде, побринули су се они који су тако одушевљено на својим улицама дочекали фашистичке освајаче, али и среброљубиви официри, потплаћени политичари, поткупљени интелектуалци, као и они чланови владарске куће који су имали своје акције у фабрици Месершмит. Миланковићу је то јасно, и зато у хиљаду страница мемоара нигде не помиње свој патент.

У тим успоменама сећа се свог ујака Андрије Радовановића, главног инжењера фабрике Шкода. Он га је уводио у свет проналазаштва, тражећи од њега тачност и маштовитост. Али он је видео да је његов ујак и поред бројних успешних војних патената живот завршио у

скромним материјалним околности. Зато је у *Успоменама* упозорио оне који се улазе у свет иновација да је проналазак једно, а његова примена нешто друго. „За то је потребан капитал, и због тога ту корист не узабира проналазач, већ корисници његовог патента, капиталисте и окретни трговци. При томе проналазач остаје обично кратких рукава, а ако се његов проналазак покаже као врло уносан, очерупају га до голе коже. Видео сам то на чика-Андрији, а још у јачој мери на Николи Тесли. Његовим проналасцима користише се други, а он остаре у сиромаштву. За искоришћавање патента потребно је имати трговачког духа и бити спреман на правне спорове са препређеним зликовцима. Нисам имао тих способности, а ни живаца, па када то увидех, одлучих да своје проналазачке способности употребим на оном пољу где су њихови плодови заштићени од свих трзавица и обешањаклука, а то је поље науке. Што се ту створи, остаје неприкосновена својина за векове.”

У борби између анђела стваралачке маште и демона профита Миланковић се окренуо неприкосновеној својини и ово би се могло схватити као његов савет или боље речено завештање проналазачима. Он је нашао свој средњи пут и тако његов канон осунчавања и даље зрачи блиставим сјајем.

др Александар Петровић

ПРИКАЗ РАДА

Милутин Миланковић је један од најцитиранији српски научник и један од најчешће навођених научника у светској научној заједници, истраживач кога с разлогом, и с правом, убрајају у пет највећих научника двадесетог века и међу петнаест највећих научника свих времена који су се бавили нашом планетом Земљом.

Својим научним, инжењерским, литераним и радом на реформи календара обележио је науку 20-ог века и трајно задужио светску цивилизацију. Посебно је задужио српски народ и град Београд у коме је живео и радио педесет година и, у коме је доживео врхунац свога стваралашког рада.

Поред тога, Миланковић је исказао неизмерни патриотизам према свом народу. Док су остали великани српске науке одлазили за бољим условима у свет, Миланковић је на позив Српске владе напустио веома удобан живот и добро плаћен посао у Бечу и дошао у Србију да своје знање, енергију и животни век уложи у изградњу и унапређење просвете, науке и културе у његовој матичној земљи, како је називао Србију. Одолео је свим искушењима и читав свој стваралачки век је провео у Србији.

Нажалост, о генијалном научнику доскора се знало веома мало у српском народу, где је био потпуно запостављен и скоро заборављен. Многи детаљи из његовог живота и рада су још неистражени и непознати. Разлог томе је што у Србији нема музеја у ком би била изложена Миланковићева богата архивска баштина, нити истраживачког центра посвећеног изучавању његовог научног доприноса светској науци и цивилизацији. Шта више, нема ни сталне манифестације која је посвећена овом великану.

Трагови Миланковићевог живота, научног опуса, богате грађевинске праксе, али и саме његове личности налазе се у архивама и музејима у местима у којима је живео и радио (Даљ, Осијек, Беч, Београд, Будимпешта), али и у библиотекама и архивима других места, првен-

ствено на територији Немачке, јер је готово све своје радове писао на немачком језику, а највећи број од њих објављивао у немачким часописима. Материјали су необрађени, у изворној форми, често и оштећени и тешко доступни корисницима.

Због тога организовање изложбе у оквиру Универзитетске библиотеке у Крагујевцу, са пратећим каталогом којег је припремила Радмила Царевић, има изузетан значај за афирмацију личности и научног дела Милутина Миланковића. Кроз одабране текстове, цитате, хронологију живота и дела и библиографију обезбедиће се комплекснији увид у свеобухватност и значај Миланковићевог доприноса светској науци, те осветлити његов допринос из више научних области - од инжењерског рада и патената у грађевинарству, астрономске теорије климатских промена, реформе Јулијанског календара, историчара природних наука, хроничара научних збивања свога времена, до универзитетског професора и академика.

мр Славко Максимовић

*„Сада седим, можда последњи пут,
у павиљону своја врћа
и пишем ове редове...
Имењак може имати различите облике,
па не мора бити увек материјалан,
нејо сме да буде и духовни.
Ако дозволите и тај његов облик,
онда и као бескућник нећу бити сирошња.”*

ЛИТЕРАТУРА

Миланковић М. Успомене, доживљаји, сазнања. Књ. 1. Београд, Нолит, 1988. (Српска књижевност. Мемоари, дневници, аутобиографије; 19)

Миланковић М. Успомене, доживљаји, сазнања. Књ. 2. Београд, Нолит, 1988. (Српска књижевност. Мемоари, дневници, аутобиографије; 19)

Milanković M. Sećanja. Beograd, Dereta, 2005. (Biblioteka Umetnost i saznanje)

Миланковић М. Кроз васиону и векове, писма једног астронома. Нови Сад, Матица српска, 1928

Миланковић М. Чланци, говори, преписка. Београд, Завод за уџбенике и наставна средства, 1997. (Изабрана дела / Милутин Миланковић; књ. 6)

Миланковић М. Астрономска теорија климатских промена и друге расправе. Београд: Завод за уџбенике, 2008. (Изабрана дела / Милутин Миланковић; књ. 8)

Спасова Д., Максимовић С. Милутин Миланковић, путник кроз васиону и векове. Београд, Удружење грађана „Милутин Миланковић”, Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2009

Живот и дело српских научника. Књ. 7. Београд, САНУ, 2001. (Биографије и библиографије / САНУ; књ. 7. Одељење II, Одбор за проучавање живота и рада научника у Србији и научника српског порекла; књ. 7)

Српски математичари, зборник предавања одржаних на скупу Српски математичари у оквиру манифестације Мај месец математике 2012. Београд, САНУ, Универзитет, Завод за уџбенике, 2015

Стваралаштво Милутина Миланковића, зборник радова с Међународног симпозијума Стваралаштво Милутина Миланковића одржаног у Даљу 23. и 24. маја 2008. године. Београд, САНУ, 2009. (Научни скупови / САНУ; 124. Председништво; књ. 9)

Стојковић А. Филозофски погледи Милутина Миланковића. Београд, САНУ, 1988. (Посебна издања / САНУ; књ. 581)

Инђић М. Библиографија Милутина Миланковића. Београд, САНУ, 1993. (Библиографије / САНУ; књ. 2. Одељење језика и књижевности; књ. 2)

САДРЖАЈ

Милан Новак

УВОДНА РЕЧ	4
ПРИНЦИП КАТАЛОГА	6
БИОГРАФИЈА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	10
СЕЋАЊА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	22
ЕТИКА И ФЕНОМЕНОЛОГИЈА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	
проф. др Александар Петровић	42
О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ СА АЛЕКСАНДРОМ НИНКОВИЋ ТАШИЋ	43
РЕКЛИ СУ О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ	44
БИБЛИОГРАФИЈА НАУЧНИХ И КЊИЖЕВНИХ ДЕЛА И РАСПРАВА	
(према оригиналном рукопису Милутина Миланковића)	52
ДЕЛА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	
у фондовима Универзитетске библиотеке у Крагујевцу	58
РАДОВИ МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	
у монографским публикацијама и зборницима	74
РАДОВИ МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА	
у периодичним публикацијама	80
ЛИТЕРАТУРА О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ	
монографске публикације и зборници	82
РАДОВИ О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ	
у монографском публикацијама и зборницима	90
РАДОВИ О МИЛУТИНУ МИЛАНКОВИЋУ	
у периодичним публикацијама	124
ИМЕНСКИ РЕГИСТАР	130
Др Александар Петровић – МОЈ СУСРЕТ С МИЛАНКОВИЋЕМ	136
Мр Славко Максимовић – ПРИКАЗ РАДА	142
ЛИТЕРАТУРА	146

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

5:929 Миланковић М.(083.824)
027.7(497.11):025.2(083.824)

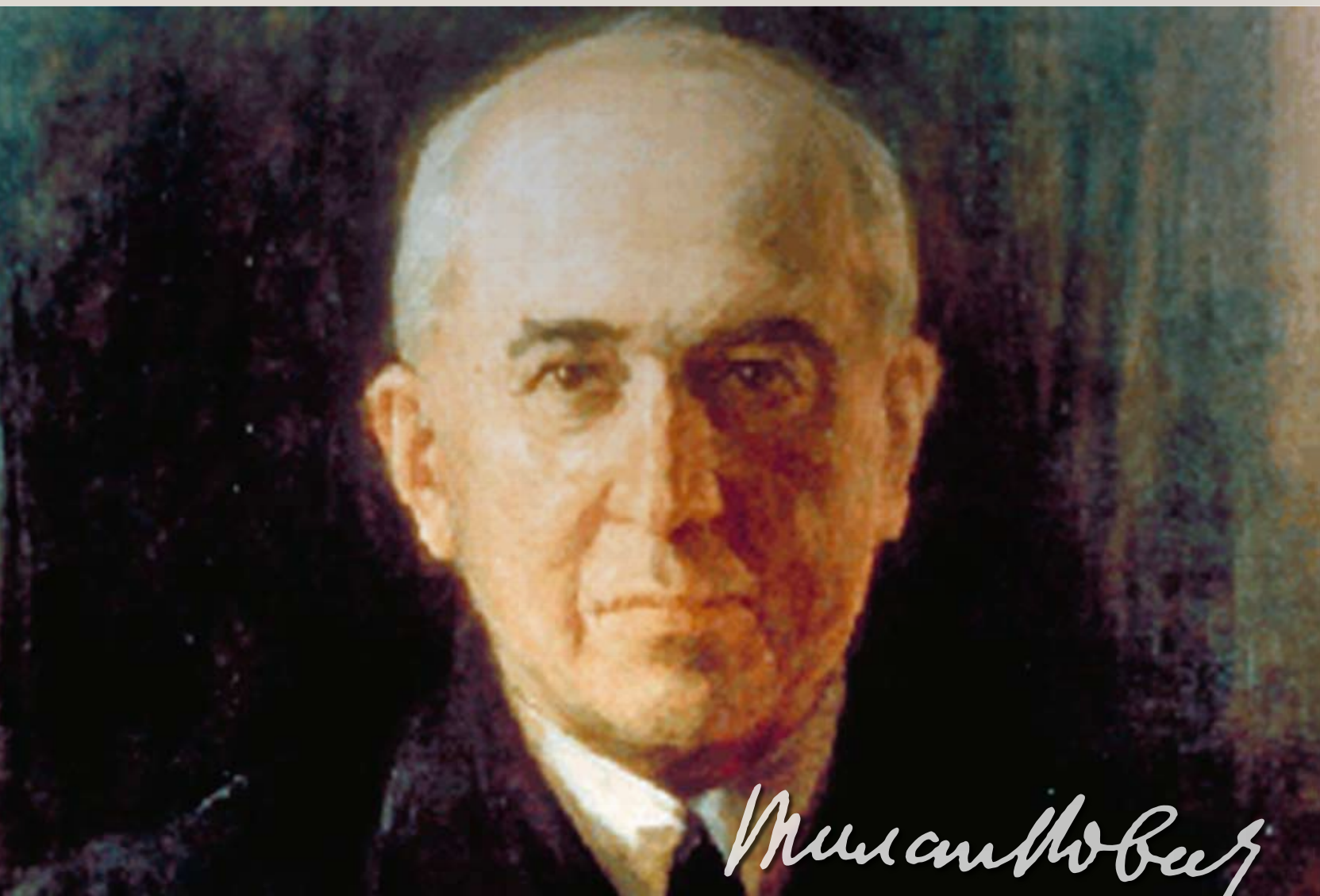
ЦАРЕВИЋ, Радмила, 1960-

Милутин Миланковић [Електронски извор] : 1879-1958 : 60 година од смрти
: биобиблиографија Милутина Миланковића у фондовима Универзитетске
библиотеке у Крагујевцу : електронски каталог изложбе / Радмила Царевић.
- Крагујевац : Универзитетска библиотека, 2018. - 1 електронски оптички
диск (CD-ROM) : илустр. ; 12 cm

Системски захтеви: Нису наведени. - Насл. са насловног екрана. - Регистар.

ISBN 978-86-920911-5-5

а) Универзитетска библиотека (Крагујевац) - Фондови - Изложбени каталози
б) Миланковић, Милутин (1879-1958) - Изложбени каталози
COBISS.SR-ID 272146188

Milan Novak

ISBN 978-86-920911-5-5

9 788692 091155

Универзитетска библиотека у Крагујевцу